

IOAN ADAM

17979
Dublet

Milena

PE LÎNGĂ VATRĂ

229467

PILDE ȘI GLUME ȚĂRĂNEȘTI

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1900

1956

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI

COTA

17 979

1961

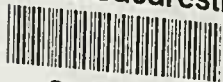
De acelaș:

Leagănul viselor (poem dramatic în proză).
Flori de câmp (nuvele).

În curînd:

Rătăcire (roman).
Prin uremuri (simbolizare feerică pentru teatru).

B.C.U. Bucuresti

C222467

61995. II.

859.0 - 36

Părinților mei.

MĂ DREG . . .

Se zice c'ar fi fost cînd-va un boer care nu se îmbătase încă în viață. Lui i se părea ciudat lucru cînd vedea lumea bînd. Nu putea da el cu gîndul, cum omul, care se ține așa de dirz, își lasă picioarele pe mina vinului, de-l poartă pe două cărări.

Odată s'a amăgit de s'a amețit. A doua zi, după chef, îl apucă o durere de cap, de nu știa pe ce lume-î. Îi venia să apuce câmpii, nu alta.

— Rău îi de bețivî, doamne, grele zile duc. Eū odată m'am alunecat cu firea și cît sufăr — d'apoî ei c'o țin una!..

Îi vine-n minte să-ntrebe pe un sugaciū vestit, că ce face cu atîta durere de cap.

În satul acela era un golan, care sprijinia pă-

reții crîșmelor citu-ți-i ziulica; lingă tejghele își făcea veacu.

— Il chiamă la curte. Da bețivul perpelit: straile lui erau numai niște sdrențe înodate pe după gît și dupuros de-ți strimba nasu cînd treceaî pe lingă dînsul. Căciula-i era roasă, jerpelită și cu resuflături prin fund.

— M'a-mpins păcatul de-am luat un pahar mai mult și tare mă doare capul. Pe tine nu te doare de atîta băut?

— Pe mine mă doare cînd nu beau!

— Cum se poate?

— Ia așa...

— Mh!... Și ce faci de scapi de pozna asta?

— Mă dreg, cucoane...

— Cum vine vorba? Invață-mă se mă dreg și eu.

— Păi, iea un stacan de cel mai vechișor, și pune-l la foc să dea un clocot; sdrobește apoi în el un bulgăre de zahăr, presoară-l cu piper negru, bate-l bine să se amestece și dă-l peste cap.

— Ș'apoi?...

— Apoi umple stacanu iară, — da acum cu vin rece — închide ochii, pune-l la gură și te uită în podele, pin' îi simți că s'a ușurat bine.

— Ș'apoi?...

— Îi vedea cum ț'a fi...

Face cum l'a învățat. Da vinu-î șugubăț: boerul prinde la coraj și-ncepe cheful din nou: lăutari, joc și mîncare iar pîn' a doua zi.

Durerea de cap însă să-l gătiască: rău de tot, în loc să se ogoaie, se-năsprea.

Chiamă iar pe bețiv:

— Degeaba, mai rău, mă doare capul de par'că dă să se desfacă.

— Nu te da scîrbei. Cum vraf așa de-o dată să-ți treacă?

— Da cum?

— Trebuie, să te dregi și azi...

— Așa?

Și boierul s'a dres pîn' s'a stricat iară: cum i se suia vinul în cap, îi da gust de chef. După beția asta și mai rău. Valeu și valeu! Aștepta neliniștit pe cel cu povăța.

— Se vede c'acesta mi-î sfîrșitul. M'am gătit. În loc de dres, eū mă stric.

— Să n'ai nevoie, las' că-î bine.

— Cum?

— Dă-î înainte, drege-te și azi...

Da boierul ca ieșit din minți:

— Mă rog și mult am să mă dreg eu așa?

— Pin'ți-a ieși părul prin căciulă, cucoane, ia așa ca mie — face el rîzînd cu șirătenie.

Și bețivul apipăe spărturile din fundul căciulei, prin care răsărea smocuri de păr!..

MĂCAR POPĂ...

Petrecînd printre degete boabele de la mătăni, părintele director se primbla într'o sară prin o-grada seminarului.

În vremea asta, numai iată că vede viind o femeie c'un băeat.

— Ce vînt te-o adus pe-aiçi, fică?

— Sărut mina părinte: ia ca mama cu paca-tele. Is vadană; am numai băetul acesta. Ce n'am încercat să scot om din el? Am cheltuit, am a-lergat încotro am văzut cu ochii, m'am sbătut în toate părțile, dă, mamă sunt, numai și numai să-l îndrept pe-o cale mai acătăre—da degeaba:

Am vrut să-l fac profesor, aș!—la dat afară din școală. La meșteșug nu se trage. Treaba pe lingă casă nu vrea să facă. Sapa s'o iee de coadă ci-că nu-l dă mina. De cît mi-a fript inima-n mine, nu alta!

Și fiind că văd, că om de treabă nu-l chip să scot din el, m'am gîndit să-l fac măcar popă...

E V A

A făcut Dumnezeu pământul și l'a umplut cu ce-a putut. Incununarea făpturei lui era fără doar și poate Adam, stăpînitorul raiului. De Eva nici habar n'avea s'o facă; gîndul lui la început era să lese un singur om în lume.

Pe pămînt era liniște...

Viețuitoarele trăiau în larg și din belșug; ierburile creșteau în voe. Omul își căta de grădina lui, netulburat de nimeni. -- trăea românul fără grija zilei de mîine. De bucurat nu se bucura, că nu-nțălegea ce-i bucuria și n'o-nțălegea, fiind că n'apucase și zile de scirbă. Trăia în nedurare și nu știe că-i înconjurat de plăceri.

Atotputernicul se primbla prin lume și numa își netezia barba, văzînd că i-a eșit trebușoara așa de bine la capăt. De la o vreme i s'a urît și lui de-atita hoînăreală și se urcă în cer. Stînd el

aşa degeaba, îi vine-n minte să-şi facă şi lui o jucărie, să aibă cu ce se mai lua.

S'apucă de zugrăveşte pe un bulgăre de lut un chip frumos de muere. În locul ochilor i-a lipit două scînteî desprinse din luceafărul de dimineaţă. Părul i l'a boit cu lumină împrumutată de la soare. Iea apoi „Cuţitaşul fericirei“ şi-î scrijală gura; da Dumnezeu n'a băgat de samă că-n drumul tăeturei, era un puşor de paianjin şi l'a ucis acolo:

Cîte minţi nu se prind în mreaja momitoare a unui zimbet! Gura femeii e dulce, dulce ca şi fericirea, fericire otrăvită în veninul gizei spurcate.

S'a bucurat părintele lumei de păpuşica lui şi după ce i-a suflat viaţă, a jucat'o pe genunchi, a gogolit'o drăgostos, pînă cînd la urmă, — obosit de-atita hîrjoană —, adoarme din greu.

Diavolul sta ascuns mai de-o parte şi se uita şi el cu jînd la jucăria lui Dumnezeu. I se scurgeau ochii după aşa bucăţică. Cînd a simţit c'o adormit Meşterul, chita lui, sare cit-ai clipi şi-î şterge odorul.

Muerea ţipă o dată tare în braţele lui. Dum-

nezeu cum se trezește, apucă răpede un reteveiu și svirrr în necurat :

— Sa! Ilie că mi-a furat ucigă-l toaca jucăria.

Cînd o auzit nebotezatu de Ilie, i-a trecut pofta de muere ș'o face scăpată pe pămînt.

Bietul Adam hodinea sub un măr în raiu; tocmai cînd îl era somnul mai dulce, buf că cade păcatul din ceriu peste dinsul și-i rupe-o coastă. Sare ca fript și cînd colo minune: Eva se uită la el cu nedumerire și de spărieată nici nu putea deschide gura.

— De unde-ai eșit urit-o?..

Dumnezeu face loc cu mîinile printre nourî și se uită în spre pămînt :

— Din coasta ta Adame. Nu-î pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimerește. Pesemne c'a ta o fost să fie. Numai să deschizi ochii în patru: îi zugrăvită ea de mine, nu zic ba, dar dracu i-a furat portretul și nu-ți dau chezășie c'a fi sculă bună, că s'o amestecat și mina neprielnicului.

Femeea, prin darurile ei sfinte, se ridică cite o dată pin' la mărăția dumnezeiască, dar nu ține mult și se trezăște într'insa și partea ei necurată,

ș'atunci face fapte drăcești: incurcă judecata înțelepților și năruie buna înțelegere a noroadelor.

Unde nu-și poate amesteca diavolul coada, trimite o muere.

Eva, îl ține pe Adam o coastă. De atunci și pîn' în vremurile noastre, cîte coaste nu s'a rupt pentru Eva!..

Jucărie i-a trebuit lui Dumnezeu?

VORBE DE CLACĂ

— **Ț**ăi, ce mai chef a fost la-l de nănașu!..
Bucate ca-n anii de belșug și voe bună ca la o
cumătrie! Am petrecut, de să ineargă pomina
peste nouă dealuri...

— Zeu!.. auzi tu minune? — numai că nepriel-
nicul m'a impins să lipsesc de-a casă, tocmai la
un așa timp! — nenoroc și pace bună...

— Ți-ai fi supt buzele după bunătați, o vară...

— Mă rog, mîncarea ca mîncarea, da incaltea
te-ai și îmbătat bine?

— Nu, — că vinui era cam pe sponci...

— Ei, atunci n'ai făcut nimica...

VORBE CU TÎLC

Prășitorii făceau amează, că omul are nevoie și de odihnă, n'o poate ținea una. — Numai bietul moșneag nu lăsase sapa din mână; ciocănea virtos înainte, că era singur, fără pic de ajutor și scăpa popușoii în dudău. Te mirai cum mai putea purta pământul, de bătrîn ce arăta: capu lui era alb cum îi omătul. — Ș'o căldură de cit nu-ți puteai trage sufletul de înădușală. Cum se face, că tocmai în vremea aceea trece și Domnitorul pe lingă ogoarele omenestî. Vede el chiagul cela muncind singur și-l pălește mila:

— „O fi lipsit săracu tare, de nu face amiază ca tot creștinul.“

Pune pe un slujitor să-l cheme la el, ca să-l miluiască cu ceva.

Bătrînul abea se ținea răzămat în sapa.

— Nu ți-a dat Dumnezeu feciorî, moșule, de prășești singur?

— Ba mi-a dat, — cinstită să vă fie fața.

— Și cum de-î rabdă inima, să te lese așa de izbeliște?

— S'a stricat oamenii, luminate, nu mai știu nici de lege, da nici de omenie.

— Poate-s strimtorați și ei, mai știî! cu ce se hrănesc?

— Poi, unu-î *casap*, altul *tilhar* și celălalt e *calic*.

— Auzi tu? — rea parte ai avut pe lume!

— Rea, mărite stăpîne!..

Domnitorul îl dăruește cu ce-l lasă inima și pornește în treaba lui. Mai încolo, ce se răsgîndește el, îl vine în minte s'ajute și pe feciorii moșneagului, să-l scoată din sărăcie, că poate nu l'or lăsa să se sbuciume atita, după ce s'ar vedea înțoliți. Sara trimite pe-un arnăut să-î aducă pe bătrîn la scaun:

— Urte ce-am pus la cale, zici că ai trei feciorî?

— Îi am, sărut poala.

— Pe *casap*, trimite-l să-mî tae mie pentru curte și-l voi răsplăti bine, ca să aibă de unde-ți da și dumitale.

— Să nu vă fie cu bănat, d'apoî i-aici pe lângă Domniea-voastră, cum să-l mai aduc ?

— Nu te pricep moşule.

— Doftorul luminăţiei-voastre. . .

— Ei, ce-î cu el ?

— Mi-î fecior.

Domnitorul îşi face cruce.

— Cum îţi spun, înfăţişază-l aici şi nu cred să se dee în lături, nu m'a fi uitat el așa de grabă.

— Ai spus întâi că-î *casap* ?

— Má rog: doftor, *casap* — vorba e, tae amîndoi în carne vie ?

Rămîn cu toţiî minunaţi de tilcuirea vorbeî.

— Ei, da *tilharul* ?

— Tilharul e avocat aici în tirg.

— De unde-ai mai scos'o şi asta ?

— Da el nu şmichereşte lumea ? Nu fură ziua în ameaza mare, numai cu minciunile lui ? Vraî să mai dee şi cu parul ? Eheî, tilhariî s'aû mutat acu pe la oraşe, că pădurile s'aû cam stărpit.

— A mai rămas *calicul*. Ce-î cu el ?

— El îî popă la mitropolie.

— Dacă-î popă, nu-î *calic*. . .

— Ba încă de cei nesătuî: Ia să nu-î dee no-rodul cu pitacu, să-î tae porţia de colăceî, atunci

voiă videa cu ce-a trăi. Pune el mîna pe sapă, ca mine?

— Și de ce nu te-ajută feciorii dacă-î așa?

— Par'că ei mai aū vreme să-și aducă aminte de mine? După ce-a scăpat părăul din izvor, nu-și mai întoarce unda înapoi, trece înainte și uită de unde-a pornit. S'aū dus vremurile de demult! Cartea asta a stricat lumea, doamne: n'a rămas nici lege, da nici omenie!..

VORBE DE CLACĂ

— „Ți-ai găsit să se ducă și el odată întins la o treabă! Pîn' n'o miroși prin paharele crîșmarilor, unde se ține sătul:— soî rău și pace. Zici c'a fost bărbatu-miu pe-aiçi jupîne?

— A fost.

— Și ce-a băut, mă rog?

— Ia a luat și el o cîască de rachiū și pe urmă și-a căutat de drum; dă, ca omul, nu-ți mai face și dumneata atîta inimă rea...

— Bată-l crucea că bețivu-i! Nu știu la ce capăt am s'o scot cu dînsul, — m'am lehemetit de-așa trăit. Ia dă-mi o sîngeapă jupîne, — da vezi să fie mai tărișor. — Ptiu Doamne, că bețiv bărbat mi-ai mai dat“...

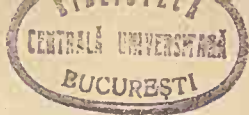
ȘIRĂTENIE ȚIGĂNEASCĂ

Îl mină păcatul pe romîn, de cunună niște țigani. Insurăței numai bine nu trăiau: nu trecea săptămână și ei trebuia să se apuce de păr. Nănași... că de ce-a mai lăsat D-zeu și nănași pe lume, — cătau să-i împace. Făceau masă imbelșugată, poftia pe finii, îi probezea, le da sfaturi, îi îndemnau să se împace că-i ride lumea și cite de alde acestea...

Cit ținea mîncarea și băutura, țiganii se îmblinziau că de cit n'ai fi avut ce zice; după ce flămînziau, iar s'apucau la păruială: — aflase slăbiciunea nănașilor, așteptau poftiți la masă.

Hrănește-i azi cu bucate scumpe, hrănește-i mine, se satură și romînul de la o vreme, lehamite și nănașie și tot.

O dată — tot după o sfadă a țiganilor — să apucă de face plăcinte și poștește și finii: vroeau

să-î dojăniască odată și bine, ș'apoi de nu s'o înveghia, s'o rupă cu rudenia.

Pun plăcintele într'o tavă mare. De partea țiganilor, așază plăcinte de cele mai săcuțe-n brînză, mai arse și mai feștelite, lăsîndu-le așa uscate, făr' să le mai ungă cu unt; de partea celor de casă pun plăcinte brînzoase și tăvălite prin unt. Țiganu vede, da tace. Plăcinta uscată și scorțoasă, cu greū lunecă pe gît.

222467 — Și cum îți spuneam finule, mai las' să treacă de la tine, ce să înțelegi tu de la un cap de muere? De-o vezi că greșește, închide ochii, fă-te naude, na vede. Rîde lumea bre și-î rușine, că sunteți gospodari.

— Da eū n'am zis? — Da ce să fac dacă are pe dracu într'insa? Povățuește-o cum îi bine, învaț'o, — degeaba! ea tot pe-a ei face. Cite-odată imi vine să-î succesc gîtu, ia așa. — Și țiganul apucă tavaua de urechi ș'o învîrtește de vine cu plăcintele cele unse drept el...

B U B A

— Jra... bre, de mult nu te-am mai văzut, nici nu te-aprubam măcar. Cînd dracu te-ai asvir-
lit așa? Te-am lăsat numai în 'tilica: o schioapă
de om; ș'acu, coșogemitea gligan. — Ce ți-î și
cu puterea lui Dumnezeu!..

— Dapoi de crescut e greu? Ce-î a trece anii!
— omul se ridică ca din apă.

— Ei, da ești însurat?

— Iha!..

— Copii ai făcut?

— D-ta să fii sănătos.

— Armata ai dat'o la spate?

— Pfiu...

— Măi, da parale ți-ai strins incaltea?

— Ia lasă-mă încolo — altă vorbă n'ai?..

ISPRĂVILE LUI PICALĂ

Un român avea trei feciori, tot unul și unu, mari cît oameni; îi strica numai un lucru : nu se dădea nici c'un chip la treabă. Cît mi țî-i vara de mare, păziau numai tufarii cu umbra, dormiau de creștea iarba sub dinșii. Iarna hărăgiau pe mămăligă, pe la cele tîrle boierești. Dugleși de nu-i suferia nici pămîntul. N'ar fi pus ei mina pe sapă, să-i fi picurat cu smoală. — Nu le venia la socotală munca nici c'un chip.

Stăpînul moșiei chiamă odată pe român la curte :

— Nu toată lumea îi făcută pentr'o treabă, trăiește omul și c'un meșteșug, dacă nu-i dă inima brînci să apuce coarnele plugului. Cearcă și dă-i să deprindă ce-va, că dă, acu ești în putere și ai de-unde le-aranca și lor o bucățică ; da nu-i fi tot tare, vine o vreme cînd îmbrîncește romînu ș'atunci pe rufa cui ai să picî ?

— Sfântă ți-î vorba cucoane; — da mă pricep
eu la ce meșteșug să-î dau, ca să-î tragă inima ?

— Știi ce? — mine iea pe cel mai mare și te
du cu el prin pădure, umblă pîn' s'o lega și el
de ce-va, ispitește-l de vezi încotro s'abate...

— Sărut dreapta, așa oiū face.

A doua zi, umblă el cu fecioru-su prin codru,
mai pîn pe-nserate. De la o vreme i se urise
de-atita hoinărit și se pun să se hodiniască pe-o
margină de risipitură. Băetanul prinde-a măsura
din ochi un fâgulean sănătoșel de alături ș'a chiti
în gînd.

— Cum ți se pare ?

— Il bun de sanie tată. Cum e adus o leacă
de la rădăcină, ies niște bouri de se duce vestea.
Să-l crapă numa în două și-s gata tălpile, i'o'te-le,
numa bune de opt palme domnești.

Sara se duce bătrînul de spune boierului.

— Brava lui, să-l dai printre lemnarii mei din
ogradă, că i-am găsit leacul. Mine cearcă cu mij-
lociul.

— Așa oiū face.

Cu-al doilea n'a umblat mult. N'ajunsăse bine
în inima pădurei și băetanul se oprește înaintea
unui ulm:

— De multe o fi bun copacul ista tată, — că ce nu face omul din lemn, — da de butucî de roată știu că-î slăvit.

Atita i-a trebuit moșneagului. N'așteaptă să-nsezeze și se duce la curte.

— Minunat, dă-l între rotari.

Și tot așa cearcă și cu mezinu. L-a purtat pîn' s'a lehemetuit, dar degeaba, nu se prindea de nimic, căsca numai gura pe sus. Era amărit romînu de cît nu știa pe ce lume-î. La urmă, dacă-l vede așa de nici-o treabă, pornește scîrbit acasă. Cînd să iasă din pădure, băetanu dă cu ochii de o tufă de corn și se oprește.

— Da ce-î?

— Mă uitam la mlada asta, ui'te ce modilcă are la rădăcină, ai face o bită de să culcî omu la pămînt dintr'o pălitură.

— Na-ți-o bună că ț'am dres'o, m'am cîrpit și eū pîn' m'am rupt de tot.

Pe drum ajung un creștin ce ducea o capră în spinare; după ce trece de dinsul, băetul zice către tată-su:

— Vezi omul ista? Mă prind că eū î ieaū capra și straele, făr' să daū măcar ochi cu dinsul.

— Vorbă să fie, că doar' știu că nu ești uci-gă-l toaca.

— Iacă-ai să vezi.

Și băetanu scoate din briu teaca cuțitului ș'o face scăpată; hăt mai încolo, lasă și cuțitul jos și dă dosul în niște stuhăriș. — m'am luat cu vorba și nu v'am spus că drumul trecea prin coada unui iaz.

Tată-su ș'a cătat de drum.

Creștinu cel cu capra dă de teacă, o întoarce cu gurguiul opincei și vădind'o cam blehuită, o lasă:

— Dacă-ar avea cuțit, mai calea-valea.

Pornește înainte. Cind mai încolo, a găsit și cuțitul. S'a schimbat lucru: lasă sarcina jos și dă-napoi după teacă.

Băetanu pune răpede mina pe capră, o tirie mai la o parte și-î tae capul. Pe urmă iea un vreasc și după ce-l implintă în beregată, intră în apă de-l înfige cu cap cu tot, mai la mijlocul iazului. Se vedea numai botul și urechile caprei de credeai că înnoată.

Cind se întoarce omul, iea capra de unde nu-î; se uită în toate părțile, o strigă, la urmă îi zărește botul:

— Mincate-ar lupu, diavol împelițat, scăldat îți trebuie acu?

O strigă iar, dar capra nu se dă urnită din loc; începe a o bulgări, zadarnic. Dacă vede, se desbracă românul nostru și dă după dînsa în iaz.

Băetanu amandea la strae, iea cuțitul cu teacă cu tot, înfulică în spinare leșul caprei și-o tulește fără vuet înapoia drumului.

Ajunge acasă pe întuneric. Cînd l'a văzut tată-su ș'a pus miinile în cap.

Spune și boierului pătărania.

— Aista are să fie tîlhar, nu-î de mine, fă ce știî cu dînsul.

Dar boierului îi picase la inimă calul unui alt proprietar, vecin cu dînsu. A vrut să-l cumpere: ar fi dat cît nu face, dar n'a fost chip să se apropie, se ținea tare megieșu, că șilul îi era în mare dragoste vita. Mai într'un tîrziu, se gîndește la băetanu românului nostru și-și pune în minte să-l trimiată să i-l fure.

Il chiamă la curte:

— Cum ți-î numele, măi?

— Picală, cucoane.

— Măi Picală, tîlhar mai ești tu măi!..

— Ba încă mare...

Și boeru s'apucă de-î spune durerea:

— Da știi cum vreaū să i-l furî?

— Știi, dacă mi-î spune.

— Să-nvîrtești tu treburile așa, că a doua zi să mă duc călare pe bidiviū și pe dînsu să nu-l tae prin cap că-î a lui calul.

— Bine cucoane.

— Măi, mare minune ar fi și asta.

— Dacă-om trăi, om videa-o.

— De la mine să știi că ai o sută de gal-banași.

— Sărut mina. — Să nu-ți fie cu bănat însă : lea-padă-mî vre-o ciți-va zimțișori înainte, c'are să-mî fie de trebuință.

— Cum nu.

Picală dă o raită întâi cu sloboda, pe la boierul megieș, de ochește locurile. Se mai dă în vorbă pe la crișmă cu hargatiî de prin ogradă, de ispi-tește cu privire la pază, dar tot pe departe și pe-n-cunjur. Face el ce face, o învîrtește cum poate și de la un pahar de vin, roagă pe vizitiū să-î arate mînzocul cu pricina. Il cîntărește el din ochi și se-n-toarce în sat. De furat, fura el ușor calu, fără atîta bătae de cap, dar greul era acum să nu-l

cunoască nici stăpînu și chiar dacă l-ar cunoaște, să pue mîna pe cruce că nu-î a lui.

Cum vine Duminica, se duce la iarmaroc și cumpără o mîrtoagă de cal, de se potrivia la pâr și în mărime cu cel pricinaș. Dar un cal slab și răpciugos de să nu te uiți la el, îl luase mai mult în dar.

Acasă, pune de face o mămăliguță numai în rachiū. Așteaptă pîn' înoptează bine și cînd a socotit c'ar ajunge așa pe-nziuate, încalecă ș'o opintește în satu vecin.

La curtea boierului celuia erau niște cîini amărit de răi, turna omu la pămînt, zăvozi nu alta. El s'apropie cu-ncetu și prinde-a arunca printre porți fărături din mămăliga cea cu spirt. Cînd a mîntuit mămăliguța, erau gata și cîinii: picase care-ncotro, ca păliți cu leuca. Deschide și intră binișor cu calu lui în ogradă. Nimerise tocmai cînd e somnul mai dulcuț ș'apoi se mai întîmplase ș'o noapte întunecoasă, de nu-ți puteai vedea mîna. Intră binișor în grajd, desprinde bidiviul de la esle, leagă în loc prăpăditul cela cumpărat și iese tot cu binele afară. După ce cetluește sănătos ușa grajdului, trage un chibrit, dă foc streșinei din

vre-o trei părți, apoi incalecă și dă blende calului în spre sateleau lui.

Grajdul s'a topit cît ai gîndi și cu el s'a topit și calul, vorbă să fie, topit era el și-nainte.

Cînd s'a luminat de ziuă, Picală era cu șoimulețul de căpăstru dinaintea curței. S'a-ncrucit, cînd l-a văzul boierul.

— Mare tilhar mai ești, măi Picală!

— Mare, cucoane. . .

Pe după o amiază, boierul incalecă pe căluțul ist nou și se duce la vecinu lui.

Colo jălanie :

— Bunătate de cal, nul-aș fi dat pe nimic în lume.

— Așa vin păcatele pe capul omului.

— Eū zic că s'a întîmplat asta, unde ți-a părut rău dumitale că nu ți-l vind!

— Crezi! vorbe băbești. Dar nu te da scirbei, dumneata să fii sănătos, că belelele curg.

— N'a rămas din el, decît vre-o cîte-va partalurî, ș'acelea numai pielea pe oase, tot s'a topit.

— Auzi tu pozna?! mțțț. . . Mi-am cumpărat și eū mai dăunăzi un cal, dar nu știu cum s'o alege, de mers, dă, merge el.

— Să-l văd și eū, că de-acu am să caut și eū altul.

Calul rămăsese în ogradă, legat de-un stîlp :

— Uite minune bre!.. să nu-mi fi ars roibul, zău c'aș jura c'aista-î, așa se potrivesc de bine.

— Samănă om cu om, d'apoî cal cu cal.

— Adevărat.

Boierul n'a avut încotro, a împlinit suta de galbanași lui Picală, că-î făcuse trebușoara după plac. Dar din minte nu-î ieșă nici-cum, șirătenia tâlharului. Intr'o zi îl chiamă iar la dînsul:

— Știi ce m'am gîndit?

— Numai asta nu ți-oiu putea-o spune.

— Mai, dacă mi-î fura și mie calu, apoî drept n'ai păreche în lume de hoț.

— Iti spun și sara.

-- Te lauzi...

— Om videa.

Boerul tocmește anume trei oameni, ca să-î străjuiască bidiviul toată noaptea. Picală s'apucă de cumpără cite-va ploscuțe de rachiū, se furișază încă de cu ziuă în grajdul boierului și le supune prin finul din corlatia calului.

Cum se înserează, unu din cei trei străjări se sue călare, altul apucă de căpăstru, iar celalalt ține de coadă.

— Măi da să nu vă prindă somnul, c'a vostru-î dracu, vă-ntind pieile pe drugă.

— Da un' se pomenește cucoane, dacă ne-am prins la o treabă ca asta, trebuie s'o scoatem la un capăt.

Aă păzit ceia cu credință, cit or fi păzit, cînd a început însă a se imputîna finul din corlatie, sticlutele încep și ele a face cu ochiul. Cel ce ținea de căpăstru întinde mîna să vadă ce-î:

— Tot îi de treabă boierul nostru, a pus rachiū să ne mai luăm.

— Numai de nu i-ar muri mulți înainte.

— Amin și-ntr'un ceas bun.

Golesc o ploscă, dau gata și pe-a doua, cînd la a treia, uitase de cal, bîguiaū în de eî, firitisîndu-se de par'că eraū la nuntă. N'apucase să mîntue spiritu și spiritu-î și înșfăcase de cap. Să-mbătase lemn. Aă adormit care-ncotro, cum i-a apucat vremea. Picală a trecut peste dinșii, ca peste butuci ș'a șters calul ca de la esle. In loculū, aduce de pune un melițoiū și-î leagă de-un capăt un fuior, iar de celalalt o fringhiuță. După ce pune trebușoara asta la cale o lea la sănătoasă.

Nici nu se luminase încă bine de ziuă și boierul

dă fuga la grajd. Paznicii, buimaci de somn și de beție, mai mult cu ochii închiși, dau să-și slujba :

Unul zup pe melițoiu, altul prinde de fuior și celalalt ține sdravăn de funică.

— Ptruu, căzacule...

Boerul de cit să turbe. Numai intră și Picală țanțoș, călare pe călucean.

— Măi Picală, a dracului pirlaciū mai ești !

— Baș-tilhar cucoane.

— Halal de mama care te-a lepădat.

— Ferice de dînsa, că bun odor a făcut.

— Măi, dar cucoana ai putea-o tu să mi-o furî ?

— Numai dacă vreai să te faci fără dînsa.

— A ta să fie moșia, cu toate acaretele de pe ea, dacă-i face-o și asta.

— Nu te prinde cucoane.

— Ba mă prind în voea cea bună.

— Atunci poți să-ți și gătești catrafusele.

C'o săptămînă înainte, boierul a strîns toți pușcașii vestiți de prin megieșie și i-a pus să facă strajă în jurul curței. Cumparat'a el lăcățile de pe lume, de nici nu te mai tăea prin cap de unde-a mai ieșit atîtea secreturi. Fierarul din sat a rămas cu gura căscată cînd l-a pus să i le descue; tea!..

de unde să dea peste meșteșugu lor, că erau aduse tocmai din târgu Galațului.

A înnoit boierul gardurile, le-a înspinat bine, a tocmit porțile, a pus de i-a zăbrăluit fereștile. La fie-care colț de casă a legat câte-un hojmalău de ciine, de par'că s'aștepta să dea tătarii. Picală se uita la atita amar de pregătire și numai își sucia mustața. Incepuse a plăti pe ici pe colea din munca moșiei, ca și cum s'ar fi văzut stăpîn. Boieru numai schimba fețe:

— Măi afurisit puî de romîn! Numai că umblă cu spiriduș, de-î iese toate țanc.

Dăduse poruncă pușcașilor să-l culce la pămînt de cum l-ar simți c'a sărit gardul.

Cînd a venit sorocu, boierul s'a încueat de pe la o amiază în casă cu nevastă-sa: a trîntit zăvoarele pe uși, pune și câte-un rînd de lăcăți pe dinăuntru, că pe dinafară lăsase vîtavului să-l încue cu alt rînd și se-înfundă amîndoi în etac.

Picală, de cum s'a lăsat soarele așa măi sub sară, înjugă, aruncă un hirleț în car, măi iea cu el o funie și pornește la pădure. Acolo poposăște în *Poiana dracilor*, — așa-î zicea ochiului aceluia de pădure, pentru că nu era loc curat, s'arăta neprielnicul tuturor celor ce înoptau pe-acolo. Pi-

cală desjugă și dă drumu boilor să mai frunzăriască cite ce-va. Ia barda, tae întii patru țărugi și-î implintă în patru colțuri. Măsoară cu frînghia cam la trei sferturi din locul cuprins și insamnă cu hîrlețul:

— Bun; de aici începe altarul; colea la mijloc are să vie ușa împărătească; în colțul din spre dreapta, strana cea mare și-n celalalt colț, strana cea mică — treaba merge strună.

Dar sub pămînt gemeaș dracii, de-ai fi crezut că le-a dat pe la nas aghiasmă.

Picală iea răpede hîrlețul, se dă mai la o parte și prinde a săpa o groapă cam cît ar încăpea un cofoel. Dărimă pe urmă un girneț de stejar, măsoară în lungu lui zece palme și-î curmă vîrfu. Il aburcă el cum poate și-î dă drumul în bortă, asămuind cu țărna împrejurul lui.

— Minunat! — numai toaca s'o mai leg.

Dă fuga în spre car, desbate o scîndură din pomostină, ș'o leagă c'un curmeiș în vîrfu girnețulu. După asta iea răsteile și prinde a isbi în scîndură ca-n chip de toacă.

Răsuna pădurea. Necurații miorlăiaș și se văitaș în fundul pămîntulu, de par'că i-ar fi uns cu mir.

Picală rămîne cam pe gînduri: nu-î ieşeau treburile cum voia ei:

— Se țin tari nespălații! Mi se pare c'aui început a-și da coatele cu *crucea*. Pfhiuuu... cum am uitat!

Mina pe bardă și cît ai stupi în sin; ajunge în vîrfurile unui copac din față: dihoacă crăngile, de lasă numai trunchiu gol-goluț; rătează vîrfurile și-și dă drumul jos. După ce desprinde proțapul de la car, îl leagă de-un capăt cu frînghia și-l tăbircește cum poate, pîn' aproape de vîrfurile trunchiului desgolit. Iși înnoadă bine picioarele împrejurul copacului, ca să se poată sprijini, pune proțapul așa dea-curmezișul de aducea cu *crucea* ș'apoî leagă cu frînghia sănătos.

— Halal! — gata și *crucea* cea mare.

Cînd își întoarce ochii înapoi, de cît să-și prăpădiască cumpătul: toată drăcăria ieșise pe pămînt.

— Ține-mă Doamne! — și-și face *crucea*.

Dracilor le-a scăpărat pe dinaintea ochilor.

Picală mai prinde curaj de vorbă:

— Ei, ce păcate v'aduce pe-aici?

Neprielnicii tac.

— Haî deslegați-vă limba și bateți palma cu

mine de bun întilniş. Poate să ne învoim din preţ şi să-mi daţi un ajutor ca să mîntuî odată locaşa ista sfînt.

Necuraţii numai holbaă ochii unu la altul. Sca-raoschi mai bărbătos, ăea vorba, dar tot mai de de-oparte, că nu-l venia să se apropie :

— Şi ce ți-ai pus în gînd să faci aici?

— Ia o biserică, dacă mi-o ajuta Maica-precu-rata.

— Şi alt loc n'ai mai găsit?

— Păi, aici mi-a tunat şi mie s'o fac.

— Cine te-a învoit? Nu ştii că pe-aici e stă-pînirea noastră?

— Vorbă să fie, că tocmiala-î gata! Aveţi hirtie de stăpînire la mină, de unde vi-s îndreptările?

Dracii văd că nu cu aspru aū s'o scoată la ca-păt şi-şi mai moae clanţul. Auzise şi ei de Pi-cală şi nu le da mina să se pue în cîrcă tocmai cu el.

— Ştii ce? — mută-ţi gîndul ista, pămîntu-î mare şi mai găseşti tu loc de-o biserică.

— Da! că eū is făcut să muncesc de sufletul vostru; degeaba m'am trudit eū pîn' în vremea asta? — ui'te că-î mai miezul nopţei.

— Iti plătim pentru treabă, — cît nu face încă.

— Lucrurile sfinte nu se plătesc, spurcaților!
Și Picală își face iar cruce. Dracilor mai să le
pocniască ochii.

— Ți-om sluji și noi la ceva, — zice Scaraoschi.

— Așa mai vii de-acasă; acum ne potrivim la
graiu, putem să mai stăm la taifas.

Picală le povestește prinsoarea lui cu boierul:

— Și cum vă spuneam, imi trebuie un mort
îngropat din proaspăt. Să faceți cum vă duce
capu și să mi-l răzămați de-un copac în fundul
grădinei de dindosul curței boierești. Dar să nu vă
prindă de veste străjile, că fac și-un schit pe lângă
biserica.

— Ii ușor pentru noi: cit ai gândi.

— Păi am eu bună nădejde în voi, că nu de-
geaba sunteți dracl.

Treburile s'au pus la cale, cum a fost mai bine.

Mai în puterea nopții ajunge și Picală în sat.
Umple o traistă cu bulgări și prinde a sburătui
din dosul grădinei, de făcea prin frunzele copa-
cilor o răscoală de spăriat. Paznicii se uită să
vadă de unde vin bulgării. Dar mortu sta sprijii-
nit de un copac, cu cușma pe-o ureche.

— I-o'te Picală măi: își bate joc de noi, pe el.

Cela din dosul gardului aude și-o cîrnește iute de vine dinaintea curței, în fața porții.

Puşcașii se pun în rînd și *tranc* în mort, del risipesc la pămînt.

— Am scăpat de belea.

Străjile răsufalău mai ușor. Vătavul se duce răpede la ferestruiea etacului unde dormia boierul :

— L'am ucis cucoane.

Ceia din casă nu închisăse nici-cum ochii ; mai ales de cînd cu vuetul sburătuelilor și-a puștelor, le perise somnul pe-o săptămînă.

— Ce să facem cu el ?

— Acum deodată să-l văd și eă, ș'apoi pe urmă, om videa ce-om face, că mie par'că nu-mi vine a crede că-i mort.

— Ca toți morții, cucoane, d-ta să fii sănătos.

Boierul își lea giubeaua pe el și iese.

Picală atîta a așteptat și dintr'o săritură a fost peste poartă. Hărgățimea, pușcașii, toți erau strinși în jurul mortului. El dă busna în casă și tiptil intră în etac la cucoană :

— Nevastă, ei nevastă ?...

— Dumneata ești, omule ?

— Eă.

— Ce s'a-ntîmplat ?

— Veșnica pomenire de-acu, am scăpat de el.
Hai de-l vezi și tu.

Cînd ajung afară, Picală îi astupă gura cu năframa, îi trece briul lui lat pe după mijloc, o iea de-a sarcina și peste poartă.

Boșerul s'a dat bătut și de data asta.

Dar el avea o ciudă veche pe-un popă dintr'un alt sat, peste deal de moșia lui: îi scosăse o hulă printre oameni. A umblat mult să-și descarce mînia, dar nu l'a putut găbi la o strîmtoare. Cînd să dea în stăpînire juruita lui Picală, își aduce aminte de popă și se gîndește că ista cu viclesugurile lui, i l'ar putea da în palmă.

— Măi, numai o bătae să-i dau și m'am răcorit — zău nu mi-ar părea rău de cîte am pățit pîn' acum.

— Ușoară treaba : asta-î o floare la ureche.

— Și ce să-ți dau, să mi-l aduci cobză ?

— Ei lasă, hatîrul ista ți-l fac de la mine, mi-î pomeni și dumneata cucoanc.

Caută el unde poate și injgheabă un săculeț de racă; cumpără vr'o cîte-va legături de lumînărele de ceară, sare pe cal și trece dealu. Ajunge numai bine cînd se făcea vicernia. Intră binișor în biserică și se dă mai într'un colț.

Un dascal, ș'acela bătrîn, — mirîia acolo la o strană. Picală se cinchește după un stîlp. Intu- necă tot mai tare. Dascalu mai bolborosește ce mai bolborosește și pe urmă pleacă, încuind ușa pe urma lui.

Cînd a socotit el Picală că-î aproape de miezul nopței, iese din cotlon și începe să aprindă luminările de prin toate sfeșnicile și din policandru. Pe urmă iese racii pe cîte-unu, le lipește cîte-o luminărică aprinsă în spinare și le dă drumu prin biserică; de furnicaî care-n cotro. Făcuse o luminație ca la Paști.

După ce ș'a pus la cale trebușoara asta, trece în altar, iese odăjdiile de la zile mari, se îmbracă cu dînsele și se așază smerit, înconjurat de strălucire, în strana arhierască. Iacă nu v'am spus, m'a-m fost luat cu ziua tîrgului: popa ședea cu casa în ograda bisericeî.

Intr'un tirziî se trezește presbitera și vede că-n ferestruie bate lumină din spre biserică. I-a sărit inima din loc: *fiu*, și de tot să treziască pe popă, credea că i-a cuprins focul.

Sfinția sa mai tare de înger: încalță bușmachiî, își iese antereul între umere și iese să vadă ce s'a întîmplat. Cînd mai aproape de biserică, s'a minu-

nat, vedea el că foc nu-î, dar nu se putea dumeri cine i-a aprins luminările.

— Mai știi păcatele, o fi adormit dascalu-n strană. Și degrabă, numai dă la ușă, ci se ridică pe-o năsălie, de se uită pe fereastră. Picală de colo, face semnu crucei în spre dinsul și grăește răspicat :

— Gătiți-vă că s'o apropiat mîntuirea cerului. Cel ce vrea să vie la mine, să se lepede de toate și să urmeze mie.

Popa rămîne ca prăpădit dinaintea unei așa fețe dumnezești. Fuga înapoi acasă. I se legase limba în gură de minunăția celor ce văzuse. Aruncă răpede pe el reverenda cea nouă, își îea un potcap mai bun, leapădă banii de prin buzunare, îea cheile bisericeî și cînd să ieasă, îngînă cu anevoie către preoteasa :

— Rămii tu în toate cele pămîntești, pe mine m'o ales Atotputernicul să-î fiu în de-aproape.

Nici nu-l prindea de veste pămîntu pe unde trecea. Cum intră în biserică, cade cu fața la pămînt înaintea stranei archierești :

— Robul tău doamne.

— Fii bine primit între drepti. Intră coela în cui-barul credincioșilor și ferecește-te în pace : că nu

să trăiește numai cu pîine, ci și cu cuvîntul lui Dumnezeu.

— Slavă ție Atotputernicule.

Și Picală deschide gura săculețului în care a fost pus racii, de primește pe alesul său. După ce îl înfundă sănătos, prinde sacu la gură și-l leagă pe cal la ciochine, c'avea o șea de cele arnăuțești. Popel începuse a-i părea rău după cele pămîntești.

— Mintuirea se capătă pin canonisire. Adevăr grăesc vouă: mai ușor îi va fi cămillei să treacă prin urechile acului decît bogatului să intre în raiu.

Bine-cuvîntat să-ți fie numele Atotștiutorule — geme pravoslavnicu de după șea.

— Avem să trecem prin cele douăsprezece vămi; diavoliî încerca-vor să mi te fure, te vor lovi, dar tu să taci că răbdarea este cheea mîntuirii.

— Asculta-te-voiî doamne.

Mergea cît mergea și numai lepăda și-n sac cite-un harapnic, de ieșa colb.

— Lăudat să fie numele Domnului — scincia popa.

Cum ajunge la curte, Picală deschee ciochinele, ȳea vălătucul subsuoară și intră înlăuntru.

Cu toțiî așteptaî minunea. Boîerul dase cu mîinile

prin saciz, ca să se încilciască mai bine în chica vrășmașului. Casa era luminată ca ziua. Bogățiile luciaă ca pe ceea lume. Cind a desfăcut sacu la gură, popa o rămas orbit de strălucirea *rainului*. Dă cu ochii și de boier :

— Dar cind ai fost murit cucoane, de-ai ajuns aici.

Cela n'are timp să mai lungiască vorba și-și incurcă degetele în cînepa popei.

— Sai Doamne, că nebunu ista crede că-î pe pămînt.

— Aici nu se trăește cu trup cu tot: trebuie să-ți scapi sufletul de ispita hoitului.

— Păcatele mele !..

După ce se satură boierul de-întins, Picală îl iea mai la o parte și-î zice :

— Cucoane, ți-am făcut și gustul ista, ștergi-o de acu. Iea-ți traista cu schimburile și ulciorul cu păcatele, că de-acu eă is stăpîn aici...

VORBE DE CLACA

— Măi tu Ileană, te-am fost văzut azi cu stăpîna moşiei, — de unde veniaţi?

— De la biserică.

— Mă rog, tu tot la curte slujeşti?

— Tot.

— Aha!... Şi cine măi era la sfînta leturghie?

— Apoi... *din cucoane... eram numai eu şi cu duduca*, — da din norod de celalalt, nu ştiu cine a măi fi fost, că n'am luat sama...

GRIJĂ

Jidanul se întorcea acasă în căruța unui Român. Drumul venia prăvălat și tăea colina în lung. Nu știu ce li se năzare cailor, c'o rup la fugă de scăpăraș roțile. Harabagiul dă el să-și ogoaie, dar nu era chip. La un hop, cîrnesc în loc, răstoarnă căruța și asvirle pe jidan cit colo, de-î rupe un picior. Cum s'a făcut că Românul nu s'a prilejit. Cînd a văzut el întîmplarea chirigiului, l'a pălit mila și desfăcîndu-și briul, s'apropie să-l oblojiască:

— Iaca așa vin păcatele pe capul omului, pe negîndite! — Te doare rău, jupîne?

— Lasă piciorul acuma: viră mîna te rog în buzunar și vezi dacă n'am stricat ciasornicul . . .

ISTEȚIME

Ungurul găsește pe Român la crîsmă:

— Multă lume mai pîciliți voi cît trăiți, —
par'că v'o lăsat Dumnezeu inadins, să rîdeți de
ceilalți oameni.

— Se imprumută lucrurile: noi rîdem de toți
și... tonții rîd de noi.

— Fă-mi un hatir: învață-mă o năsdrăvănie,
ca să pot trage și eu un prăpădit pe sfoară.

— Așa? — bine.

Și Românul întinde palma pe masă.

— Trîntește odată în mina mea, cît ce-î putea.
Ungurul se opîntește și cînd să isbiască, cea fură
mina răpede și pumnul Ungurului se sdrobește
de masă.

— Iaca pîcîlială: acu du-te de prinde și tu un
prost.

Intr'un tîrziu, Ungurul întilnește la prășit un

Romîn. Se gîndește să-l piciliesc, — după cum învățase și el, — da acu se bătea cu gîndul, pe ce-ar pune mîna: Jos, pămîntul era țărinos și pumnul ar fi pălit ca-n lînă; alături de ogor era finaț. Chitește el cît chitește și de-odată se luminează la față. Iși lungeste palma în lungul obrazului:

— Hai că nu-î păli tu în mîna mea!

— Mare greutate?

— Da să dai virtos, colea bărbătește.

— Dacă nu ți-a plăcea, să-ți iei arvuna înapoi...

Cînd să isbiască, Unguru își fură mîna de pe obraz și pumnul Romînuului i se oprește în falcă de era mai s'o strămute din loc.

— Ei vezi că te-am picilit? — n'ai pălit în mîna.

SOCOTEALĂ BUNĂ

Deamțul iese beat din crîsmă, da beat bine, știi colea, cum să pricepe el să se turtiască la zile mari.

Cum dă-n uliță, vede că lumea se învîrtește cu dînsul; casele treceau șirag pe dinaintea lui, cum ar trece soldații pe dinaintea lui Vodă.

— Saprîsti, pun

Bijbie prin buzunar și dă peste chee cu mare nevoe. Se razimă apoi bine de-un felinar și, cum pînindu-se cînd într'o parte, cînd în alta, așteaptă acolo, cu cheea în mină, întînsă ca pentru a descuia.

Vine paznicul:

— Ce stai aici și nu te cari acasă?

— Acasă!.. las' cară ea la mine. Aștept eu

pun aici. Uite cum trec casele. Cînd vine a meŭ,
eu vîr și descuî.

Cînd să învîrtiască mîna, neamțu sughiță o dată
zdravă de poticnește înainte, nimerind cu cheea
în gura străjarului.

RUGĂCIUNEA ȚIGANULUI

○ fi avînd el țiganul noroc la cai breji, nu zice ba, da la furat, știu că nu-î merge. O întoarce el să-î vie bine, o învîrtește, da degeaba, tot îl prinde cu mița-n sac.

Intr'o vreme, ci-că țiganul ș'o pus în gînd să sterpeliască salba de la Maica Domnului.

Cum să facă s'o nimeriască?

Pîndește odată cînd popa nu venise încă la biserică și cum era cam diminecior, norodul nu prinsăse a se aduna în casa Domnului;— dascalul era la tocat.

Țiganul, cum intră, face ochii în patru, îi rostește în toate părțile și amandea în spre făcătoarea de minuni.

Cînd colo iaca că pică un creștin:

— Ce faci acolo faraoane?

— Mă-nchin ...

Cu vorba asta scapă țiganul. Da ciuda lui n'a fost proastă.

Vine în altă duminică, tot așa de cu vreme.

Auzise el din lume, că de ți-î cu vrerea să-ți ieasă o treabă la bun capăt, atunci te puî sub ocrotirea vr'unui sfînt.

Cum intră în biserică, prinde a face la cruci ș'a se ruga; dînd cu ochii de icoana lui sfîntu Necolaî, cade în genunchi și s'apropie de mucenic, făcînd într'una la mătăniî. Plîngător, înecîndu-și vorbele în suspine, zice către sfînt:

— Mare mucenice Necolaî, ajută-mî să fur salba de la Maica Precista, că ți-oiu face cadran de aur.

NESTATORNICIE

Aşa-î romînul blăstămat pesemne : cit i-î punga groasă şi are de toatele cu prisosinţă, toţi i se închină, îl măgulesc, îl încunjură cu ascultare şi-î dă din cap la toate prostiile; da de unde nu mai are, apoi îl leaă înainte şi copiii, nu i-s crezute spusele, să vorbiască el ca din carte.

Ş'apoi lucru dracului: sărăciea face pe om mai temător, mai supus, îi tae curajul de-a se ţinea dirz; calicul nu-î deprins să spue *nu*, el primeşte de bune toate.

Zice că era un om lipsit de tot, perpelit ca vaî de lume, n'avea de ce se prinde un scaî, de gol ce umbla. Averea lui era o pereche de pantalonî mai bunişori: i-î dăduse peste groapă la o înmormintare!

Este-o vorbă: așa de unde-î mai subțire, de-acolo se rupe...

Odată, omu pune pantalonii pe-un scaun mai josuț: peste noapte șoarecii i-aū făcut ciur, îi rosăse de abea se mai putea ține petic de petic.

Ciuda romînuului a doua zi n'a fost proastă.

Ziua se întilnește cu niște sătenî în vatra satului; prinde a se jelui celora: Toți aū pufnit a ride ș'al lua cam la vale. Da unu mai cu cap, unde sare de colo, în bătae de joc:

— Vorbă să fie și spusa ta; mult te-ai gîndit pin' ai turnat'o? — S'o fi mai imbrobodit și tu, că ui'te-o umblă călare: cînd s'a mai pomenit ca șoarecii să roadă tocmai pantalonii!

* * *

Cit o fi trecut la mijloc nu voiū putea spune, da în vremea asta norocul rătăcește drumul și pe la sărăcuțul nostru și-l umple de bunuri.

S'aū schimbat lucrurile:

Romînul, după ce mai prinde la unghie, capătă curaj.

Cei din sat i se ploconiaū acum înainte; spusa lui era spusă; toți il ascultaū și se uitaū în gura lui, de par'că-ar fi ajuns vlădică.

Cel ce-și bătuse odată joc de el, îl lingușiau și nu știa cum să-î treacă pe dinainte.

Se găsesc ei odată amîndoi la crîsmă. Da ist închiaburit sta mai abătut de-o parte. Cea cum îl vede, unde se preface că l'a apucat grija și zice:

— Nu ți-î bine.

— Ei, is amărit.

— Da ce-î?

— Greu de trăit: cîrpești sacul la gură și el se destramă la fund: Am cumpărat mai deună-zi niște feare de plug și le-am aruncat în pod pîn' la vremea aratului; ieri mă suî să le dau jos, cînd colo, iewă dacă mai ai ce: ele toate erau roase de molii!

— Cum să poate! — auzi tu păcate! Doamne, ce-ți mai văzură ochii!..

INZESTRAREA NEAMURILOR

La începutu-începutului, ci-că popoarele nu erau despărțite, trăiau așa la un loc, halandala, fără nici o deosebire în firea lor. Nu hotărîse încă Dumnezeu apucăturile națiilor, nu le rînduise menirea în lume.

Intr'o bună zi, meșterul dă poruncă să vie la el toate neamurile ca să le hărăzuiască partea de bine și de rău pe pămînt.

Turcul, mai cu grijă, se scoală mai de vreme și după ce se curăță și se-nchină, pornește către scaunul Atotputernicului. În drum nu s'abate pe nicăiri: soldat, nu alta. Cum ajunge, se și înfățișază.

Dumnezeu îl întreabă:

— Ei 'ce vreî?

— Bine Doamne.

— In *bine* să trăiești.

Intră Grecul.

— Tu pe ce ți-ai mai pus gîndul?

— Eū gîndesc tot la bine, Atotștiutorule.

— Te-a luat înainte Turcul.

— *Norocu* lui.

— *Noroc* să ai.

Vine Jidanul:

— Da tu ce cei?

— Binele, Luminat.

— Binele l'a luat Turcul.

— *Alcî!*

— De *lei* să nu te mai saturi.

S'arată și Bulgarul.

— Ție ce-ți pofteste gustul?

— Binele, Meștere.

— A venit Turcul mai de dimineață.

— Ei, ce *prost* am fost, că n'am venit eū întâiu!

— *Prost* să rămii.

Romînul se mai oprise pe la niște tufe de căpșune și întirziase. Cînd se-nfătoșază, Dumnezeu îi zice cam răstit:

— Dar tu ce cauți?

— Binele, Stăpîne.

— Binele-î la Turci.

- Norocul lor.
- Pe noroc a încălecat Grecul.
- *Dar* eū cum rămîn?
- *Darnic*.

S'a p rindat Ru i , Nem i , Unguri   i le-a dat Dumneze  ce-a apucat. Țiganul găsise de dimineată o ciupercă,  i p n' a scăpărat de-a înghebat foc s'o coacă, il luase ceialt  înainte.

-  ie ce să- i mai da ?
 - Să-mă dai binele, M rite.
 - L'a luat Turcul.
 - *Dar* e ?
 - Darul i-al Rom nului.
 - Alei!
 -  i lei   i-a  scăpat din mină.
 - Apoi nu-i *batjocură* asta, să mă la i a a pe dinafară?
 - De *batjocură* să fi c t  i trăi.
-

ARHANGHELUL GABRIEL

De trăit, trăia bine românul, c'avea de toate: casa lui era stup, nu alta. Il strica numai un lucru: nu-i făcea nevasta copii.

Și-și zicea el:

— Pentru cine mă strădănuiesc și răsbat prin toate? Pentru cine string eu avere? Dulceața bunurilor n'oi cunosc, căci n'am un copil din singele meu, care să-mi împrăstie grijile c'oi gîngurală, să-mi descrețască fruntea c'oi atingere de degețele.

A umblat femeea prin babe, s'a dus pe la vraci, a întrebat de doctori, — dar în zadar: Nu odrăsește din piatră, macar de-ai uda-o și cu lacrimă.

La urmă a încercat și la popă: Dumnezeu e mare și toate i-s în putere. Da sfinția sa, om blăstămat: cînd a văzut el nevasta rotongioară

și cu vin în coace, a căzut în gura lăcomiei și-a pus gând necurat asupra ei:

— Bine fică; eū am să mă duc la biserică ș'am să cer sfatul Arhanghelului Gabriel. Vină mai încolo și ți-oū spune răspunsul.

Mai subsară nevasta vine după vorbă:

— Noaptea asta, — cînd vor cînta cucoșii de-a doua oară, — va veni Arhanghelul la tine și te va bine-cuvînta să rodești. *Rămîne acu să se poată strecura pe poarta raiului, fără să-l simtă Sfințu Petrea.* Vezi de-l primește bine. Barbatul să ți-l depărtezi de casă.

Nevasta bucuroasă, aleargă într'un suflet să spue omului ei.

Cela, — nu papă lapte, — pricepe șiretlicul popei și să gîndește să-ī tragă renghiul. Nevasta tae păseri, face plăcinte, scoate într'o botă *de cel mai bătrîor* și gătește masă ca pentr'un oaspe coborit din ceriū.

Barbatul o lasă de capul ei, ducîndu-se prin vecini.

Cînd a prins a cînta cucoșii de-a doua oară, Arhanghelul s'arată-n prag. Era întocmai după cum și-l inchipuise în mintea ei frămîntată de neștrămutată credință: Imbrăcat în alb, cu ari-

pile întinse, ușoare și străvezii și cu creangă de . .
răchită-n mină.

— Pace ție muritoare, fii bine-cuvintată între
mueri.

Orbită de atita lumină, cade cu fața la pământ.

Popa minincă din toate, soarbe vinul și cînd
să blagosloviască creștina, aude vuet de ferării
pe la fereastă.

Sare ca apucat și cînd se-ntoarce, minune mare :

Invălit într'un leghiceriu negru, scuturînd de să
te-asurziască un smoc de chei, s'arată bărbatul
minios :

— D'apoî bine Gavri!e, cum ieși tu așa din
raiū și nu-mi dai de știre? Iți faci de cap măi
răule? D-zeū e mîniat foc; de cu sară, strigă la
mine: „Unde-î Arhanghelul? .. Petre, de ce nu des-
chizi ochii în patru, să vezi cine intră și cine iesă
din raiū. Petre, am să dau cheile altuia, că
mi se pare c'ai lunecat în stricăciune; m'oîū pomeni
cu jumătate din iad aici pe capul meu“. Auzi tu
măi derbedeule? Apoî cum să mă feșteleşti tu
pe mine, om bătrîn! Tu umbli pe pământ după
mueri și eū staū cît mi ți-î ziulica la poartă, tre-
mur în frig și-n ploae . . . na, să ții tu minte.

Și Sfintu-Petrea face poc cu cheile în capul Arhanghelului.

Dă el cît dă cu cheile și de la un timp unde apucă un scăunel și prinde a măsura: săria așchiile prin ferești. După ce rupe scaunul, incurcă miinile în chica sfintului și-l tîrnuește citu-i casa.

— Ai să mai ieși din raiu fără știrea mea? Și-l face scăpat pe ușă.

Fugia Arhanghelul de par'că sbura, — macar că-și prăpădise aripile pe sub pat.

Romînul mai svirle c'o scurtătură după el:

— În ceriū, nemernicule, că te calc din urmă!..

După ce se mai desbuimăcește, femeea cată cu desnădejde în juru-i și murmură suspinînd.

— Nu putea să mai întîrzie pe drum bătrînul dracului?..

INTRE GRADE

Șirurile de soldați creștau în toate părțile fața verde a șesului. Ostașii erau în mare fierbere. În ziua aceea venia generalul să facă inspecție. Numai fruntașul Promoroacă nu se prea dădea grijei.

Generalul sosește pe cîmp, cercetează trupele și rămîne mulțumit de instrucție și de rinduiala lucrurilor.

Se dă repaus.

Generalul își aprinde o țigară și înconjurîndu-se de ofițeri, mai vorbește cu ei de-ale căzărmei.

Da fruntașul Promoroacă, pehlivan din fire și bun de pozne, își sucește o țigară și dîndu-și capela pe ceafă, pornește prietenos în spre superiori.

— Știi ce generale, dă să-mi aprind și eu țigara.

Ceea rămîn trăsniți. Generalul, de cit să-l străpungă cu privirile:

— Cum de-ndrăsnești tu, bădărane, să vorbești cu atita ușurință ?

Fruntașul îl atinge c'o mișcare glumeață de umăr și ferindu-l cu podul palmei îi zice rîzînd:

— Haide-hai, vorbă să fie!.. Ințăleg să nu îndrăsniască soldații, da-ntre noi gradele ... nț...

PARECHE

Uită-te la mă-sa,
Și cunoaște pe fică-sa.

Da ș'atita potrivială nici că se mai văzuse: anume să le fi făcut Dumnezeu și tot nu s'ar fi lovit așa. Nu-și legaū nici măcar fustele de leneșe: de celea care mătură casa o dată-n lună ș'atunci scot gunoiul în poala cămeșii. De pieptănat nici nu-și aduceaū aminte: părea că-n loc de cap, aū cite-o mogildeiță de cilti. Vorbele le scoteaū cu cleștele se-ntindea cuvîntul în gura lor, ca moarea cea stricată.

De soare nici nu știaū că apune orî răsare. Se treziaū cu el la prînz și-l lăsaū în chindie.

Intr'o în spre ziuă de toamnă, se-ntîmplă un cutremur mare și le trezește din somn. Zorile se revărsaū. Nu trece mult și prind a cînta și cucoșii de

sculare. Fata, buimacă, cu ochii cîrpiți de somn, face către maică-sa cu mirare:

— Auzi cum se-ngină cucușii toamna?

— Aud dragul mamei.

— Oare să poată cînta și iarna?

— Știu eu?! Orî cum: iarna orî fi cîntînd, orî n'or fi cîntînd, anume nu ți-oiu putea spune — da vara știu că nu i-am auzit niciodată...

HATÎR PENTRU HATÎR

Un duhovnic, avea obiceiul să iee de la cei ce se spovăduiau, cite un irmilie de fie-care păcat.

Odată se duce la el un *bun-cu perjă*, să se mărturisiască :

— Ei fiule, omu-î om și păcatele-s pe oameni.
Spune tot ce ai pe suflet, că Dumnezeu țieartă greșalile pocăitului:

— Ai furat vr'odată?

— Nu.

— Poate ai clevetit?

— Nicî.

— Așa prin mueri, n'ai umblat?

— Nu.

— Cum, n'ai greșit nimic, n'ai făcut nimic?

— Nimic, părinte.

— Adă-ți aminte bine, nu se poate om să nu schiopăteze odată în viață. Poate te-ai gândit măcar să faci un păcat?

— Nicl n'am visat.

— Cum asta? Știi ce bre... zi c'ai furat doi boi.

— Da un' se pomenește!

— Nu zic c'ai furat, — feriască Dumnezeu de așa gînd, — da tu spune așa... *fă-mi și tu un hatir.*

— Ei bine părinte, am furat...

— Cum se poate? Mțț... Da Dumnezeu e mare: m'oiu ruga lui și te va ierta. — Dă-mi irmilicul.

— Că nu-l am la mine — da ți l'oiu aduce, mai așteaptă-mă.

Cela, amărit de poznaș, se duce și curmă dintr'un capăt de rețevl o roticică, tocmai cit un irmilic de mare; o invălește într'o petecuță și la o răs-cruce, intilnind pe popă, i-o pune în mină.

— T'am adus părinte juruita.

— Bine, bine fiule...

Și făr' să se mai uite, îi dă drumul în bu-zunar.

Maî incolo, scoate iute petecuța cu irmilicul.

Să turbe, nu alta. Dă răpede înapoi:

— Păi bine, mă tu făr-de-lege, cum îți bați joc de darul meu? Irmilic îi acesta?

— Știi ce părinte: *fă-mă și mie un hatîr, zi că-I irmilic...*

CĂRĂBUȘ

Ce-i vine țiganului, numai dă sfoară prin sat că, vrăjitor ca el nu s'a mai pomenit de cîndu-î lumea: Inghiață laptele în țîța mamei și-ți gi-cește și... ciți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-î ca oaea: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa:

N'avea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare înbulzală ce era la dînsul. Lume de pe lume, cu cățel cu purcel, buluc, toți dădeaŭ năvală la el. Nu-î vorba că le și potrivea: iți spunea și ce nu gîndia!

Da fudul și țifnos!.. Improșca cînd vorbea. Să nul fi atins c'un cuvînt că-î săria țandura, se făcea foc, trăsnea și luia de ridica toți ciiniî din sat.

Țiganului îi zicea *Cărăbuș*.

În vremea aceea, Turcu era mare și tare aici,

tăea și spînzura după plac, nimenea nu întreba de-î cu cale ori ba cutare treabă.

Stăpînul din satu lui Cărăbuș, — un turc care nu prea știea multe, — aude de isprăvile țiganului și-și pune-n gînd să-l prindă cu oca mică: Intr'o zi, umblînd el pe moșie, vede un *cărăbuș*; îl prinde și strîngîndu-l bine în mînă, pornește spre sălașul gicitorului. Ahea o putut să se strecoare prin norod de-a intrat în bordei.

— Eî bre... gicește tu: ce-î la palma mea?

Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

Baragladina o sfeclise. Nu știa cum s'o suciască, s'o nimeriască. Cu turcul nu-î de șuguit, el e-ntr'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-î la palma mea?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică. Intinde, trage, tîrnuește toată casa cu dînsul. Țipa faraonul ca broasca în gura șarpelui; ai fi crezut că i s'a aprins părul în cap.

Turcul ridea și tot feria mîna cea cu taina.

Încă-o morăială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glonț, nu alta.

Maî încolo se oprește și vălcărîndu-se, zice oftînd:

„El sărace *Cărăbuș*
Da pe-acuî mină-ncăpuși!..“

— Așa bre, *cărăbuș* — de ce n'aî spus'o de-
odată?

Turcul deschide palma și giza, întinzînd ari-
pile, își dă drumul în aer bîziînd.

— Bun... halal vrăjitor... *cărăbuș*: aî gîcit...

LA TEAPĂ

Fac nunta frumușel și însurăței s'așază în căsuța lor. Iși erau pe plac; se-nțelegeau în toate; — numai nevasta avea un cusur: nu potrivea bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncia ca într'o părere să-î nimeriască odată placul, dar nu era chip și pace!

— Degeaba; orî cum-îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama...

De la o vreme—după ce s'a mai învechit sita, — a început a se mai trage și de păr.

Traiul se-năspria pe zi ce trecea.

Odată femeea se iea cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de-aũ fiert pîn' s'aũ afumat ș'aũ ars pe fundul oalei.

De scîrbă nu mai știa încotr'o s'o apuce.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusăse, i-a pus masa cu frică. Iși aștepta cu groază osînda.

Bărbatul prinde a minca din fasole cu poftă:

— Bine c'ai mai învățat și tu a face mîncare;

— ia acu îmi place: cu fasole de-acestea m'a crescut mama...

Omului nui-i îndămînă, pîn' nu-și dă în petic...

SĂMÎNȚĂ DE VORBĂ . . .

— Jaca nu-î cățel . . .

— Ba-î cățel.

Și fetica săria pe genunchii lui tată-su, îl apucă de barbă, îl trăgea de musteți, inciudată toc că nu vrea să spue și dinsul că țincu-î cățel.

— Are ochi ca toți cățeii, schelălăe ca dinșii . . .
da nu-î cățel!..

— Ba da.

— Ba nu.

— Ba-î așa.

— Ba nu-î așa.

— N'are labe? .. nu l'a făcut Dolca? .. n'are urechi ca toți cîinii? ..

Tatăl e liniștit, zîmbește șiret, netezînd țincul.

— Ui'te are labe, l'a făcut Dolca cățeaua, are urechi ca și cîinii . . . da vezi că tot nu-î cățel!..

— Ba da, da, da...

— Ba nu, nu, nu...

Fata necăjită bate din pumni și-o ține pe-a ei;
mai să dea în plîns de ciudă.

— Da ce-î dacă nu-î cățel?

— Are coada cîinilor și sub coadă tot ca ei;
părul e tot ca a cîinilor... da nu-î cățel, nu-î!...

— Da ce-î atunci?..

— Iacă nu-î cățel!.. gura-î ca a masei; sugă
ca toți țincii; are să latre ca și cîinii... da tot
nu-î cățel!

Fata, în culmea necazului, pornește-n plîns.

— Da ce-î, dacă nu-î cățel?..

— Ia-î cățea... proast'o!

Și tatăl întoarce țincul cu guidele-n sus și-l în-
tinde spre nasul feticăi.

— Vezî?..

DUPĂ ÎMPREJURARE . . .

○ țigancă bătrână da să treacă peste-o punte ; cum însă lemnul se jilăvise de ploae, și desaga îi era plină cu de căpătat, sta la gînduri, de teamă să nu izească părăul cu trupul și cu tot bunul ei.

Cumpănindu-se dînsa așa cu judecata, iacă a-
junge acolo și-o catană.

— Fă loc, dogorit'o, să trec.

— Ba nu, minca-te-aș, — să nu lași baba la haman, că te lasă ibovnica. Ești mare și-nvățat, voinic și din viță. Să trăiești ca să-ți porți numele. Ai fost la Plevina de te-ai bătut cu turcii te cunosc eu, lasă . . . Trece babei desagă dincolo, e'ai s'ajungi ghineral și poate chiar fruntaș ; văd că ai călcătură de om norocos . . .

— Stringe-ți baerile gurei, păstramă afumată, și fă loc, că te dau pe giră

Soldatul o apucă de-un umăr, îi face vînt la o parte și trece puntea fluierînd.

Da țiganka din urmă, pîrjol :

— Ai fost tu la Plevina, măi prăpăditule? — din gard. Te-ai bătut cu turcii, ha! — pe malul rîpei și pe după tufari. Ai tu ibovnică, janghinosele? — pe soacră-mea. Din viță ești tu, mangoșitul? — fecioru jitarului, făcut cu muta boarului. Ai să ajungi ghineral, păcătosome, cînd oiă hi eă nevasta mitropolitului. Auzitu-m'a! , tu, măi oropșitul? — Să te duci invărtindu-te ca roata cea hodorogită și pîn-îi ajunge acasă, să te ajungă și vătămătura, iaca așa, na . . .

IMPĂCARE

Toată suflarea pământului era mulțumită de partea cu care-o învrednicise meșterul lumii: Păsările, mai răpezi ca săgeata, lunecaū printre crenșurile stufoase; peștii se răsățiaū în unde; jigăniile înfundase codrii. Pretutindenī bucurie și laudă creatorului.

Dumnezeū, după ce-o așezat totul după rinduală, se întinde lenos pe-o muche de nour și răzemindu-se cu-n cot de lună, căta spre pământ cu mulțumire. Chitia și el, că de data asta a făcut totul cu potrivială și că n'are să se iște nici un bănat.

Aș... lumii numai moartea-i intră-n voe.

Sfintu-Petrea aduce o jalbă. Dumnezeū se ridică în podul palmei:

— Cine are a se plinge în potriua mea, Petre?

— Femeile, meștere...

— Ah... mi-am făcut singur necazul! Ce-mă mai trebuia și calabalicul acesta!..

— Ea o belea pe capu bieților oameni!..

— Și ce aū a-mă mai bănuī?

— Nu știū... spun că vroesc să grăească ele cu lumina voastră. Ia auzi-le ce huet fac la porțile cerului! Nu le mai înțălegi vorba: par'că ar gîgi un cîrd de giște.

— Zile să vie.

Și Dumnezeu mînios se lasă iar într'un cot. Cu toatele daū busna huruș. Din gură trānceniaū mai dihai ca roata morei și cu picioarele boncāniaū de să nārue podeaua cerului.

Sfintu-Petrea le țistuia din urmă.

— Ei, cum vi-ī soliea?

— Poī — face una mai ajunsă de cap — ne-ai nedreptățit, să nu vă fie cu supărare.

— Cum?..

— Credem că nu-ī cu cale, așa cum ați rînduit înălțimea voastră treburile: Toată jigania de pe fața pămîntului, de cum leapădă fătul, e scăpată de necaz; una că numai bolesc după facere, apoi unde mai puī că, puiul cum iese din mamă, umblă pe picioare, sugē singur făr' să deē de grije nimă-rui!.. pe cînd noi păcătoasele!.. Ș'aici femeile

se pun pe plins. — Noi chinuim cu anii ! apoi asta-i dreptate?..

Plins'au ele de curgeaŭ lacrimile gîrlă și de scîncitul lor, nu se mai auzia, nici toaca-n ceriŭ.

Dumnezeŭ zimbește răutăcios:

— Bucuria-și are partea ei de scîrbă : Voi stați toată viața voastră sub aripa bărbatului pe cînd celelalte dobitoace se întîlnesc numai odată-n an cu jumătatea lor. Dar dacă vreți numai de cit să vă ridic grija și supărarea, bine : să fac ca și voi, să vă găsiți numai odată pe an cu bărbatul...

Murmur în muerat ; cîrtiaŭ și morocăniaŭ între ele.

— Ce spuneți, vroitiți?..

Una, iesă din grămadă și punîndu-se pieptiș în față lui Dumnezeu, zice :

De-aș mai trage, cit am tras,
De bărbat tot nu mă las ...

Nici una nu s'a învoit la schimb și cu chipul acesta a împăcat Dumnezeu și pe femeii...

VORBE DE CLACĂ

— Hai și noi azi la biserică, — că-i praznic împărătesc.

— Da unde-i chip, nu vezi ce blăstămăție-i afară? — dai în glod pîn' la glesne.

— Ce-i de făcut? Citu-i ziulica de mare, să stai în casă, urăști! Da oare să ne ducem la crîsmă?..

— Dă bre, știu eu!

— Și rominu se scarpină-n cap.

— Doar așa pe lingă gard, să ne tragem...

CÎND LA DICĂ, ATUNCI NIMICĂ.

Odată... de mult, pe când poveștile, ci-că împăratul hotărîse să-și mărite fata, voia să scoată spinul din ușă.

Dă el de veste în lume, că cine i-o spune care-î mincarea cea mai bună din toate, aceluia are să-î dee fata.

Țiganul, aude și el de asta, și nici una, nici două, își pune în gînd să încerce marea cu degetul. Șiret, — cum îi el din fire, — începe a întreba prin sat de unul de altul, cam ce mincare ar fi mai de soiū.

„Ce știe un sat, nu știe un om singur“.

— Și la ce-ți folosește să știi care-s bunătățile pămîntului, cînd n'ai cu ce?

— Ia nu-î rău să cunoască omul...

Da să spue el gîndu? — pace.

Lumea ca lumea: unu-î spunea una, altul alta... la urmă însă, l'aū sfătuit mai mulți, că pielea

găinei și limba vacii ar fi bucatele cele mai cu multă cătare.

Își face țiganul un cuptor de pită ș'o iea la drum, în spre stăpinire. Tot drumul, bodogănia într'una ca doar' n'ar uita:.. *limba vacii și pielea găinei.*

Ajunge la scaun:

Crai îmbrăcați numai în fireturi muiate în aur, feciori mindri la vedere și falnici la statură, tineret cit frunză pe codru; alergase băetaniî din cite tus-patru colțuri ale pămîntului.

Cu toții s'aũ pus pe ris, cînd aũ dat cu ochii de țigan; se minunaũ ei cum de iea trăsniit baragladinei una ca aceasta prin gînd.

Impăratul s'a încrucit și el, dar vorba de împărat e vorbă, nu putea să nu întrebă și pe țigan să-și dea știința.

— Ei, da tu, ce mîncare crezi că-î mai bună de pe pămînt?

— Păi... eũ așî dice că: *limba găinei și pielea vacii.*

PATIMA CEA MAI URITĂ

Dacă s'a văzut mare, a plecat băetanu-n lume, să-și caute singur de cap, n'a vrut să mai stee sarcină în spinarea lui tată-su...

Multă vreme n'a știut părinții nimica de căpătul odraslei lor, că n'a vrut să le mai dee de știre.

O dată, vine un cunoscut s'aducă moșnegilor bucurie.

— U'ite, am fost c'o treabă a mea în cutare tîrg și m'am văzut pe-acolo și cu feciorul domniilor voastre.

Da bătrînul întrebă:

— Și cum de l-ai întilnit?

— Ah!.. mi-î că vă voiî strica bucuria:— era la iarmaroc, înconjurat de-un cîrd de mueri, de celea fără nici un căpătăiî; îl trăgeaî care-ncotro. Nu mi-a mirosit mie tocmai a bine...

Da bătrînul zice liniştit:

— Eheheî... tot băeţul meu rămîne, nu-î nevoe, cu vremea se tămădufe de boala asta; omul măi îmbătrîneşte, are să ingenunche el odată, ferească Dumnezeu de măi rău...

Măi trece un răstimp.

Cunoscutul vine iar cu veste bună la moşnegi:

— Am întilnit pe fiul vostru...

— Ei, da acu cum l'ai găsit?

Intreabă moşneagul neliniştit.

— Rău de tot! — Cum nu se poate măi rău: vr'o doî il duceaû legat cot la cot, ci-că furase nişte cai.

— Nu-î nevoe, tot feciorul meu rămîne: are să-l bată, l'or măi dojeni, şi de la o vreme trebuie să se îndrepte — ferească D-zeu de măi rău...

N'o fi trecut multa vreme la mijloc şi cunoscutul vine din noî la bătrînî.

— Te-ai întilnit şi-acum cu băeţul meu?

— Da.

— Şi ce urmări are? Merge măi către bine?

— De bine nu prea bine, da orî cum, tot s'a măi îndreptat: — l'am găsit beat intr'o crişmă, dormia acolo pe-un divan. O fi făcut vr'un chef şi el, ca omul, cine nu bea cînd are ce?

Moșneagul se încruntă și oftează din adîncul sufletului:

— Ei, de-acum l'am prăpădit, nu mai am fecior...

— Da de ce?

— Beția să ține de om ca scaiul, cînd te-o încăleca dinsă, apoi te-ai pricopsit, nu te poți scăpa pîn' ce nu ți-o cădea lingura de la gură.— Nicî o slăbăciune nu-î mai rea de cît beția. Mî-am prăpădit feciorul de acum...

Și bătrînul a prins a plînge.

CUM ERA VREMEA?

De cu sară, boșerul lasă vorbă țiganului că dacă vremea se va arăta a ploae, să se ducă la tăeat nuele — așa mai după cîntători; de va fi senin, să porniască la încărcat pae...

Dar una-î vorba și alta-î treaba.

Zisa boșerului a intrat pe-o ureche ș'a iese pe cealaltă. — Trecuse alba dealul...

Țiganul pune capul pe pernă sara și se trezește tocmai a doua zi, odată cu soarele.

Boșerul foc pe țigan:

— Ce-am vorbit eu jivină-afurisită, fund de ciau ce ești... Cum a fost vremea?

— Să ma ȳerți, sarut mîna!.. Nu era nici moșag, nici senin: era... cum e mai bine de dormit, mîncă-te-aș!..

CANONUL CALUGĂRULUI

† Mănăstirea venia in deal; fântina, cu apă limpede și rece, era-n vale; satul... cam la o asvirilitură de băț de fântină.

Nevasta venia des la apă, că dă, apa numai de băut nu-î așa bună, da-ncolo trebuie la tot pasul. Calugărul, cum să nimeria, tocma cînd venia femeea, atunci să trezia și el pe cărarea din spre fântină. Cum da cu ochii de dînsa, n'avea altă vorbă de cît:

— La apă cumătră, la apă — hai?

— Dacă trebuie, ce să-î faci părințale.

Intr'o zi, după o bură de ploae, venia iar la fântină. Ca să-și mai apere fusta de udcală, o prinsăse c'un capăt în briu.

Calugărul își scurgea ochii uitîndu-se la picioarele goale și plinuțe ale femeii:

— Doamne, cumătră... frumoase pulpe mai ai.

— O fi, că-î lumea rea . . .

Din ziua aceea, călugărul cum o întilnia, nu mai schimba vorba.

Azi așa, minî de-așișderea;—nevasta dacă vede că nu-î de-a scăparea, s'apucă de spune bărbatului. Cea, omul dracului, — în vieață nu-și prea rupsăse opincile ducîndu-se la biserică, — pune în gînd să i-o facă sfintului și povățuește femeea: că, de i-a mai zice, dînsa să-î răspundă: — Dacă-s frumoase, nu-s frumoase numai pentru mine, ci și pentru sfinția ta . . .

A doua zi, nevasta răspunde călugărului, după cum o sfătuisese bărbat-su. Cînd aude blagoslovitu, svirle cu potcapu-n sus:

— Și pe cînd cumătriță?

— Iaca și pe disară dacă-î putea să te furișezi și dacă ți-î vrerea — bărbatul mi-î dus la moară . . .

* * *

Odată cu întunerecul, hop și popa la ușă. Dura la deal, dura la vale, se mai vinzolesc, se serută . . . la urmă de tot, călugărul începe anăzui la muere . . .

— Mă rog părințele, mai îngăduie oleacă, îi de vreme și să nu dee cine-va peste noi.

Nu trece mult și numai s'aude la poartă:

— Aho... aho...

Da nevasta—șirată a dracului—sare de parc'că-ar fi picurat'o cu smoală și prefăcîndu-se spărieată aleargă tremurînd spre ușă:

— Vai de mine părințele... păcatele mele, în ce iad m'am înglodat... Ce fac eu acu?!

Apoi ca pălită de-un gînd se-ntoarce iute.— Da călugărul rămăsese prostit.

— Știi ce?... sui pe cuptor...—pune miinele-n șold și să stai nemișcat... stîncă de piatră nu alta... auzit'ai? — Că de m'a întreba, am să-î spun c'am cumpărat o oală mare, de cea cu două torți. Sfinția ta, tot ești îmbrăcat în negru, nu te mai cunoști...

Zis și făcut.

Intră și romînul.

— Buna vreme nevastă.

— Mulțumesc bărbate... te-ai întors?

-- Intors nevastă...

Romînul, prinblindu-și ochii prin casă dă de călugăr:

— Da acolo ce-î?

— Ce să fie?... ia am cumpărat o oală mai în-căpătoare; sprijini la nevoe niște borș într'insa.

— Incaltea-î bună?

— Dă... de bună, am luat'o eă...

— Numai de n'ar fi dogită.

Și cum era cu iușca pe umăr, o apucă și-ncepe a măsura oala.

Cind rominul da, călugărul de colo făcea: *baăă*
-- da știi prelung, cum fac oalele cele arse bine.

— Nu sună frumos cu iușca, am să-ncere c'o despicătură de lemn.

N'apucă bine să ieasă și călugărul sare de pe cuptor.

— Ce să mă fac cumătră, mă gătește...

— Las' că te scăp... îmbracă iute cămeșoiu ista și virite subpat, c'am să zic că mi-a fatat minzata.

Călugărul ascultă.

Vine și rominul c'o jărbie în mână.

Din prag vede o pată albă sub pat.

— Da acolo ce mai ai?

Și se face a uita de oală.

— Iraa... ui'te nu ți-am spus: a fâtat Joiana noastră.

— E toloșcan încaltea?..

— Teal... un rărunchiū, nu alta, e plinuț ca un harbujel.

Rominul s'apropie și isbește cu picioru în vițel.

— Ceti mlacule... haide odată, scoală mână-
ligă mare...

Și nu slăbia cu datu. — Da călugărul de colo:
meaaa...

— Ptiu, da mălăcos-ii, nici că s'ar da sculat.
Isbiturile curgeau una...

La urmă, unde începe rominul a trinti cu des-
picătura.

— Da ai să-l omori bărbate că abea l'a lepădat
măsa.

— De cit așa mălăieț, mai bine-l mininco cîinii.
De la o vreme îl răsbește și pe călugăr și sare
în picioare.

Rominul se crucește.

— Eă is taică... un păcat m'o adus pe-aici...
ispita diavolului — iartă-mă tăiculiță.

— D'apoî acolo-î altarul părinte?...

Și-î mai croește vr'o două.

— Mă rog...

— La biserică se roagă. Foarfecelă nevastă ș'un
smic...

— Nu-ți face ris de mine — păcatul m'a minat.

— Păcatul? — păcatele aū canon...

— Am să mă spovăduesc ș'am să-mi fac canon...

— Ce-î în mîină, nu-î minciună; știu cū ce-î
mai face pe urmă?

— Iaca acu bat o mie de mătănî.

— Ce mătănî...

— Fac ce mi-î zice atunci — numai să scap de
ruşine...

— Apoi iea să-mî treci prin rişniţă patru stam-
boale de popuşoiu — da după ce i-oîu jilăvi bine;
iea sama să-mî faci făină molcuţă — că altfeliu
te fură sfintul...

— Rişnesc, taică, rişnesc...

* * *

Zorile l'o apucat învirtind la rişniţă.

Desbrăcat numai în cămeşă, learcă de apă,
trăgea de hadarag, de să strămute piatra din
veşcă. Huruitul rişniţei tremura greoiu în liniştea
acelei dimineţi de vară.

Aşa cam pe la prînz, dă gata popuşoi.

Da pe la fintină, n'a mai dat călugărul cit a
trăit...

LA TEORIE

Căpitanul Macarie stăpînia moșia Bălțații. Printre harghații din ogradă era și un țigan — crescut de mic la curte. Cînd a venit vremea să-l ia la meliție, căpitanul învîrtește lucrurile cum știe și face să-î pice faraonul în compania lui, — că-î era drag ș'ar fi vrut să-l mai scape de la greu.

Intr'o zi fruntașul întreba recruții de pe ce se cunosc gradele.

Vine rîndul țiganului:

— Cine comandă compania — 12-a?

— Domnul căpitan Macarie Dumitru.

— De pe ce cunoști tu că-î căpitan?

— Hi... cum să nu-l cunosc, dacă-î de la Bălțații!..

GREBLA

Se ntorsăse de prin străinătăți acasă la țară, să facă vara cu părinții. De cînd învăța pe de parte uitase a grăi romînește.

Umbla el prin sat, da cînd să se dee în vorbă cu care-va, nu nimeria cuvintele: acu dă! numai de n'aș zice vorbă de ocară, nu știu dacă uitatul era pricina, ori se mai marghiolia și el așa, să samene a nație...

Țăranii numa-și dădeaă coate pe dindos:

— Apoi cuconașule, limba 'mnetale s'a dat după vorba franțuzuluț, s'o ascuțit, s'a făcut mai delicată, nu-i ca a noastră lată și tăpălăgoasă...

Se duce odată pe cîmp. Primblindu-se el pe lanuri, dă peste-un creștin care grebla niște coșitură. Romînu, cum-îi el: într'o treabă nu se prea amestecă așa nepoftit, da-n cislă intră și netras de mîneacă:

— Iți mai porți uritul pe celea dealuri, cu-coane. Umblă că ești tînăr, și nu te țin nevoile-n loc: că dacă-î îmbătrîni și te-or încungiura plodurile, apoi ți-a trece potta de hoînărit.

Omu-î spune cîte-n lună; o începe de la Adam ș'ajunge unde-a dus mutul roata și surdu iapa. *Cuconașul* nostru rămăsăse ca de piatră; îngîna cîte-un cuvînt pocit ș'apoi ducea degetul la frunte ș'asuda pin' să nimeriască o altă vorbă.

Romînul sta cu bărbiea răzămată-n în coada greblei și se uita minunat la tînăr:

— Vine departe tîrgu acela, unde ești cu în-vățătura?

— Departe.

— Tot să fie ca la o mie de poște...

— Mai mult.

— Elei!..

-- De-acolo înainte nu mai este pămînt, tot apă.

— Auzi tu, minunăție!.. Și ce-ai gîndit de te-ai înstrăinat așa? N'ai aici de toate? — de să minînci cu lingura și tot să mai rămie...

— Invăț carte.

— Cu drept; omu de ce știe, de ce-ar vrea să mai aște. Numai mă gîndesc ce trebuie să fie în capul 'mnetale: — învățăturile de pe lume, ai?..

— Aşa-i.

— In țara aceea trebuie să se fearbă piatra cea scumpă: simburile înțelepciunii și cumpăniala gândului...

— Cum zici.

— Acolo-i marginea pământului?

— Acolo.

Rămîne abătut:

— Ce-am văzut și ce cunoaștem noi! Am văzut cîmpul și pădurea și ne pricepem să luăm o sapă de coadă. Da lasă, umblați măcar 'mnevoastră, noi om munci aici, că nu tuturor li-i dat să știe!..

— Și ce faci aici pe cîmp?

— Adun fin.

— Cum îi zice istia cu care învăluiești brazdele?

— Și zeu, chiar i-ai uitat numele?

— Nu-mi aduc aminte.

Da cu vîrfurile botinei tot apăsa în pleptenele greblei, de mai îi îngropase dinții. Cînd îndesa mai tărășor, coada numai da să scapeto de sub bărbia omului.

— Ia mai gîndește-te; — că orî cîte-ar învăța omul, tot — îi mai rămîne în cap un locușor pentru vorbele cu care-a crescut...

Romînu îl măsura din ochi și vedea bine că se fasoleşte, ca să pară a limbă străină. Își pune în minte să prindă pe boșer cu oca mică. Cînd a simțit el că cela apasă mai virtos în greblă, ridică capul și dă drumul coadei de se oprește toc-mai în nasul boșerului.

— Iii... afurisită *greblă!*..

— Așa-î zice cucoane, — i-ai dat peste nume.

INTRE DOUA FOCURI

Odată, așa de la beție, să țieu la bătae în crișma unui ovreu doi buclucași. Orî cum, unul din amîndoi trebuia să minînce chelfănia. Cel bătut, purcede judecată în potriua celuiilalt, jăluindu-se cum că l'ar fi stilcit fără nici o vină — și pune martor pe crișmar.

Da inpricinatul, face ce face, și întilnește pe jidan:

— Să nu cum-va să mă dai de gol, că te pîrjolesc ca pe guzganî...

Potrivnicu, pe de altă parte, îi hotărăște să spue cum a văzut:

— Că de altfel, ai să faci paștele pe coaste...

Evreul era prins între două ghionturî și n'avea încotro vișca. Cînd la termen, judecătorul îl întrebă:

— Dumnea-ta ai fost față, cine-a dat *întăi*?

— Întăi? — Zău nu știu, n'am vuzut...

Mai încolo, scoate iute petecuța cu irmilicul.

Să turbe, nu alta. Dă răpede înapoi:

— Păi bine, mă tu făr-de-lege, cum îți bați joc de darul meu? Irmilic îi acesta?

— Știi ce părinte: *fă-mă și mie un hatir*, zi că-i irmilic...

CĂRĂBUȘ

Ce-î vine țiganului, numai dă sfoară prin sat că, vrăjitor ca el nu s'a mai pomenit de cîndu-î lumea: Inghiață laptele în țîța mamei și-ți gi-cește și... ciți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-î ca oaea: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa:

N'avea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare înbulzală ce era la dînsul. Lume de pe lume, cu cățel cu purcel, buluc, toți dădeaŭ năvală la el. Nu-î vorbă că le și potrivea: iți spunea și ce nu gîndia!

Da fudul și țifnos!.. Inproșca cînd vorbea. Să nu l fi atins c'un cuvînt că-î săria țandura, se făcea foc, trăsnia și huia de ridica toți cîinii din sat.

Țiganului îi zicea *Cărăbuș*.

În vremea aceea, Turcu era mare și tare aici,

tăea și spînzura după plac, nimenea nu întreba de-î cu cale ori ba cutare treabă.

Stăpînul din satu lui Cărăbuș, — un turc care nu prea știea multe, — aude de isprăvile țiganului și-și pune-n gînd să-l prindă cu oca mică: Intr'o zi, umblînd el pe moșie, vede-un *cărăbuș*; îl prinde și strîngîndu-l bine în mîină, pornește spre sălașul gicitorului. Abea o putut să se strecoare prin norod de-a intrat în bordei.

— Ei bre... gîcește tu: ce-î la palma mea? Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

Baragladina o sfeclise. Nu știa cum s'o suciască, s'o nimeriască. Cu turcul nu-î de șuguit, el e-ntr'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-î la palma mea?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică. Intinde, trage, tîrnuește toată casa cu dinsul. Țipa faraonul ca broasca în gura șarpelui; ai fi crezut că i s'a aprins părul în cap.

Turcul ridea și tot feria mîina cea cu taina. Încă-o morăială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glont, nu alta.

Maî încolo se oprește și vălcărîndu-se, zice oftînd:

„El sărace *Cărăbuș*
Da pe-acuî mină-ncăpușî!..“

— Așa bre, *cărăbuș* — de ce n'ai spus'o de-
odată?

Turcul deschide palma și giza, întinzînd ari-
pile, își dă drumul în aer biziînd.

— Bun . . . halal vrăjitor . . . *cărăbuș*: ai gicit . . .

LA TEAPĂ

Fac nunta frumușel și însurăței s'așază în căsuța lor. Iși erau pe plac; se-nțelegeau în toate; — numai nevasta avea un cusur: nu potrivea bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncia ea într'o părere să-î nimeriască odată placul, dar nu era chip și pace!

— Degeaba; orî cum-îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama...

De la o vreme—după ce s'a mai învechit sita, — a început a se mai trage și de păr.

Traiul se-năspria pe zi ce trecea.

Odată femeea se iea cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de-aũ fierț pin' s'aũ afumat ș'aũ ars pe fundul oalei.

De scîrbă nu mai știa încotr'o s'o apuce.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusăse, i-a pus masa cu frică. Iși aștepta cu groază osînda.

Bărbatul prinde a mânca din fasole cu poftă:

— Bine c'ai mai învățat și tu a face mâncare;

— ia acu îmi place: cu fasole de-acestea m'a crescut mama...

Omului nui-i îndămină, pîn' nu-și dă in petic...

SĂMÎNȚĂ DE VORBĂ . . .

— Jaca nu-î cățel . . .

— Ba-î cățel.

Și fetica săria pe genunchii lui tată-su, îl apucă de barbă, îl trăgea de musteți, inciudată foc că nu vrea să spue și dinsul că țincu-î cățel.

— Are ochi ca toți cățeii, schelălăe ca dinșii . . .
da nu-î cățel!..

— Ba da.

— Ba nu.

— Ba-î așa.

— Ba nu-î așa.

— N'are labe?.. nu l'a făcut Dolca?.. n'are urechi ca toți cîinii?..

Tatăl e liniștit, zimbește șiret, netezind țincul.

— Ui'te are labe, l'a făcut Dolca cățeaua, are urechi ca și cîinii . . . da vezi că tot nu-î cățel!..

— Ba da, da, da...

— Ba nu, nu, nu...

Fata necăjită bate din pumni și-o ține pe-a ei; mai să dea în plins de ciudă.

— Da ce-î dacă nu-î cățel?

— Are coada cîinilor și sub coadă tot ca ei; părul e tot ca a cîinilor... da nu-î cățel, nu-î!...

— Da ce-î atunci?..

— Iacă nu-î cățel!.. gura-î ca a măseî; suga ca toți țincii; are să latre ca și cîinii... da tot nu-î cățel!

Fata, în culmea necazului, pornește-n plins.

— Da ce-î, dacă nu-î cățel?..

— Ia-î cățea... proast'o!

Și tatăl întoarce țincul cu gaidel-n sus și-l întinde spre nasul feticăi.

— Vezi?..

DUPĂ ÎMPREJURARE . . .

○ Țigancă bătrână da să treacă peste-o punte ; cum însă lemnul se jilăvise de ploae, și desaga îi era plină cu de căpătat, sta la gânduri, de teamă să nu izească părăul cu trupul și cu tot bunul ei.

Cumpănindu-se dînsa așa cu judecata, iacă a-
junge acolo și-o catană.

— Fă loc, dogorit'o, să trec.

— Ba nu, mînca-te-aș, — să nu lași baba la haman, că te lasă ibovnica. Ești mare și-nvățat, voinic și din viță. Să trăiești ca să-ți porți numele. Ai fost la Plevina de te-ai bătut cu turcii te cunosc eu, lasă . . . Trece babei desaga dincolo, c'ai s'ajungi ghineral și poate chiar fruntaș ; văd că ai călcătură de om norocos . . .

— Stringe-ți baerile gurei, păstramă afumată, și fă loc, că te dau pe gîrlă

Soldatul o apucă de-un umăr, îi face vint la o parte și trece puntea fluerind.

Da țiganka din urmă, pîrjol :

— Ai fost tu la Plevina, măi prăpăditule? — din gard. Te-ai bătut cu turcii, ha! — pe malul ripei și pe după tufari. Ai tu ibovnică, janghinosule? — pe soacră-mea. Din viță ești tu, mango-situle? — fecioru jitarului, făcut cu muta boarului. Ai să ajungi ghineral, păcătosule, cînd oiū li eă nevasta mitropolitului. Auzitu-m'ai, tu, măi orop-situle? — Să te duci învîrtindu-te ca roata cea hodorogită și pîn-î ajunge acasă, să te ajungă și vătămătura, iaca așa, na...

IMPĂCARE

Toată suflarea pământului era mulțumită de partea cu care-o învrednicise meșterul lumii: Pășerile, mai răpezi ca săgeata, lunecaū printre crenșurile stufoase; peștii se răsățiaū în unde; jigăniile infundase codrii. Pretutindenī bucurie și laudă creatorului.

Dumnezeū, după ce-o așezat totul după rinduală, se întinde lenos pe-o muche de nour și răzemindu-se cu-n cot de lună, căta spre pământ cu mulțumire. Chitia și el, că de data asta a făcut totul cu potrivială și că n'are să se iște nici un bănat.

Aș... lumii numai moartea-ī intră-n voe.

Sfintu-Petrea aduce o jalbă. Dumnezeū se ridică în podul palmei:

— Cine are a se plinge în potriva mea, Petre?

— Femeile, meștere...

— Ah... mi-am făcut singur necazul! Ce-mi mai trebuia și calabalicul acesta!..

— Ea o belea pe capu bieților oameni!..

— Și ce aū a-mi mai bănui?

— Nu știū... spun că vroesc să grăescă ele cu lumina voastră. Ia auzi-le ce huet fac la porțile cerului! Nu le mai înțelegi vorba: par'că ar gigii un cîrd de giște.

— Zile să vie.

Și Dumnezeu mînios se lasă iar într'un cot.

Cu toate daū busna huruș. Din gură trāncniaū mai dihai ca roata morei și cu picioarele boncāniaū de să nārue podeaua cerului.

Sfintu-Petrea le țistuia din urmă.

— Ei, cum vi-ī soliea?

— Poi — face una mai ajunsă de cap — ne-ai nedreptățit, să nu vă fie cu supărare.

— Cum?..

— Credem că nu-ī cu cale, așa cum ați rînduit înălțimea voastră treburile: Toată jigania de pe fața pămîntului, de cum leapădă fātul, e scăpată de necaz; una că numai bolesc după facere, apoi unde mai puī că, puiul cum iese din mamă, umblă pe picioare, suges singur fār' să dees de grije nimăruī!.. pe cînd noi păcătoasele!.. Ș'aici femeile

se pun pe plîns. — Noi chinuim cu anii ! apoi asta-î dreptate?..

Plîns'au ele de curgeaŭ lăcrimile gîrlă și de scîncitul lor, nu se mai auzia, nici toaca-n ceriŭ.

Dumnezeŭ zimbește răutăcios:

— Bucuriea-și are partea ei de scirbă: Voi stați toată vieța voastră sub aripa bărbatului pe cînd celelalte dobitoace se întîlnesc numai odată-n an cu jumătatea lor. Dar dacă vreți numai de cit să vă ridic grija și supărarea, bine: să fac ca și voi, să vă găsiți numai odată pe an cu bărbatul...

Murmur în muerat; cîrtiaŭ și morocăniaŭ între ele.

— Ce spuneți, vroiți?..

Una, iesă din grămadă și punîndu-se pieptiș în față lui Dumnezeu, zice:

De-aș mai trage, cit am tras,
De bărbat tot nu mă las ...

Nici una nu s'a invoit la schimb și cu chipul acesta a împăcat Dumnezeu și pe femeï...

VORBE DE CLACĂ

— Hai și noi azi la biserică, — că-î praznic împărătesc.

— Da unde-î chip, nu vezi ce blăstămăție-î afară? — dai în glod pîn' la glesne.

— Ce-î de făcut? Citu-î ziulica de mare, să stai în casă, urăști! Da oare să ne ducem la crîsmă?..

— Dă bre, știu eă!

— Și romînu se scarpină-n cap.

— Doar așa pe lingă gard, să ne tragem...

CÎND LA DICĂ, ATUNCI NIMICĂ.

Odată ... de mult, pe când poveștile, ci-că împăratul hotărîse să-și mărite fata, voia să scoată spinul din ușă.

Dă el de veste în lume, că cine i-o spune care-i mîncarea cea mai bună din toate, aceluia are să-i dea fata.

Țiganul, aude și el de asta, și nici una, nici două, își pune în gînd să încerce marea cu degetul. Șiret, — cum îi el din fire, — începe a întreba prin sat de unul de altul, cam ce mîncare ar fi mai de soiū.

„Ce știe un sat, nu știe un om singur“.

— Și la ce-ți folosește să știi care-s bunătățile pămîntului, cînd n'ai cu ce?

— Ia nu-i rău să cunoască omul...

Da să spue el gîndu? — pace.

Lumea ca lumea : unu-i spunea una, altul alta ...
la urmă însă, l'au sfătuit mai mulți, că pielea

găinei și limba vacii ar fi bucatele cele mai cu multă cătare.

Își face țiganul un cuptor de pită ș'o iea la drum, în spre stăpinire. Tot drumul, bodogănia într'una ca doar' n'ar uita:.. *limba vacii și pielea găinei.*

Ajunge la scaun:

Crai îmbrăcați numai în fireturi muiate în aur, feciori mîndri la vedere și falnicii la statură, tineret cit frunză pe codru; alergase băetaniî din cite tus-patru colțuri ale pămîntului.

Cu toții s'aû pus pe ris, cînd aû dat cu ochii de țigan; se minunaû ei cum de îea trăsniit bara-gladinei una ca aceasta prin gînd.

Impăratul s'a încrucit și el, dar vorba de împărat e vorbă, nu putea să nu întrebe și pe țigan să-și dee știința.

— Ei, da tu, ce mîncare crezi că-î mai bună de pe pămînt?

— Păi... eû ași dice că: *limba găinei și pielea vacii.*

Mița de la cramă, aude sgomot în vie și tupiliș, tupiliș se duce în spre locul de unde venia vuetul. Ajunge și ițește capul printre frunze. Șoarecul făcuse clăbucii la gură de atita strigăt.

— Tont ce-am fost... nătîng... să-mi ieaă eu lumea-n cap pentr'o ușărnică!..

Se ridică cu greu în brînci:

— A!.. unde-î pîrlita acu... s'o rup cu dinții, s'o foarfec...

Mița de la spate țup și-î pune laba-n ceafă. Șoarecul se făcuse de frică numai cit o alună,— se luminase la minte, de par'că-î luase amețiala cu mina.

— Iată-mă-s... nu ți-î frică?

— Mă rog iartă-mă... par'că la beție mai știe omul ce vorbește?..

CREDINCIOȘI

Casa plină de icoane,
Și podul încărcat de ghioage.

Prădase și omorise pe niște călători la drumul mare. Pe când ei o luaseră la picior cu bunurile, stăpînirea-î calcă din urmă.

I-a prins și i-a pus la răcoare.

Vine termenul de judecată. Cum se făcuse, sorocul picase într'o *Vineri*. S'a sbătut ei jurații pîn' la vremea mesei, da n'aũ putut ajunge la înțălegere. Și fiind-că era timpul mîncăreii, curtea se înprăștie, rămîind să se dea hotărîrea după prînz.

Tilharî, tilharî,— da tot le trebuie de ale gurei. Cel mai mare dintre paznici, trimite de le cumpără pîine și brînză.

Straja înfige baioneta într'o pîine și le-o întinde. Pune și brînză pe-o lopățică și le-o dă de departe.

Ai fi crezut că hrănește niște fiare, — că a fiare chiar sămănaș: Căutătura lor poncișă te străpungea. Iti ingheța singele în vine, numai uitindu-te la ei; ferească sfintul să-ți fi întâlnit la o vreme de noapte.

Da hoții luaș numai din pîine, de brînză nici nu se atingeăș.

Cel cu paza, se miră de una ca asta:

— Da din udătură de ce nu gustați?

— Poți — face unul din ucigași — sărutăm mîinile, astăzi e sfîntă zi de sec și noi ținem posturile...

MOMEALĂ

Nicăieri nu umblă clinii cu colaci în coadă.

Țiganul avea o judecată la Iași. Și cum din satu lui și pin' la scaun era o bună bucată de loc, pune nevasta de-î face un cuptor de malaî să-î ajungă.

Pornește; merge el cît o fi mers și, de la o vreme, îl apucă un puî de foame de calic. Poposește într'o luncă ce-î venia în cale; desface la gură traista cu malaiul și s'așterne pe mincate.

S'a săturat el și cum sta trîntit, îngreuiat de-atita mîncare, iată că trece ș'un romîn pe acolo :

— Cu multă plecăciune, cucoane . . .

Îi dise romînul. Pe țigan la gîdilit la inimă vorba asta.

— Bun_ajuns, băete.

Romînul naibeî, își pusăse ochii pe traista țiganului, de cum o zărise, că era tare flămînd.

— Ați ospătat puțintel?..

— Așa-î... oleacă de-nbucăturică, ia ca la drum, ce poți apuca...

— Mai încape vorbă?.. de bună samă! Puî mîna pe o ceapă, mai c'o fărmatură de mălaiu — că doar nu era s'aduceți cu luminarea voastră, puî fripti și dulceturi...

— Cum zici, — mai ales pe căldurile acestea!

— Da un' sepomeneste?.. se strică... Și-ncotro vi-î drumul?

— In spre Iași.

— La Iași?.. hm!.. mi-î tare de-amirare!..

— De ce?

— Acu n'ași avea nimic de zis, dacă ar fi unul de-al de noi, țaran prost, care nu mai știe ce-î prin lume... dar măria voastră?!.. om purtat, luminat!..

— Cu adevărat, — dar ce-î?

— Păi să cari dumneta cogemite trăistoî de mincare în spate, să te hiești de atita greutate, cînd și copiii mai de-a puterea ceea, știu că la Iași cîinii umblă cu colaci în coadă...

— Aracan-de-mine rominic'o... par-că mi-a luat cornoratu mințile, — am uitat, bre!..

— Svirle calabalicul la ripă.

— Ba du-l mai bine la copil.

— Săr' mîna cucoane...

Romînul se pune la masă. Cea pornește după
caî morți să le îee potcoavele.

* * *

Așa pe-nserate, țiganul ajunge la rohatca Iașu-
lui. Cum intră în tîrg, ochii în patru să vadă
vr'un cîine, — că i se pusăse leșin pe inimă de-a
mînca.

Pindind el așa, numa iată un dulău sprinten, cu
coada adusă colac pe spate, venind în spre el.
Țiganul după cîine. Fugea dulăul, dar și țiganul
numa să-l ajungă. Cîinele, dacă vede că nu-î de-a
scăparea, zup, peste-un gard, lăsînd coada mătu-
roiu în jos.

— Na!... c'o scapat colacul.

Țiganul se pune pe cătate. Iea-l de unde nu-î:
l'o apucat noaptea orbăcîind pe sub gard.

— Ce-ai prăpădit afumatule?

Țiganul povestește pataranja. Lumea rîdea de
se tăvălia. Cu mare ce a putut aduce pe țigan
la înțălegere, c'a fost pus la mînă:

— Mulțumește? de pîrlială și să ai de-n-văță-
tură...

INDĂRĂPNICIE

Cînd a prinde romînu la coraj, să-l lași să bea, să nu-l rupi de la pahar, c'apoî e foc. Nu vrea el să știe, că ceilalți n'au chef de ciocnit, el o ține una: cînd a bea el, să bea toată lumea!..

Era tîrziū de tot. Unu frămînta pămîntu într'o crișmă, de-ai fi crezut că frămîntă jăratec. Negustorul nu putea nici c'un chip să-l scoată din crișmă.

— Bine, măi creștine, eū nu trebuie să mă mai culc? Ieși afară odată, că vreaū să-nchid.

— Inc'o chilă!..

— Dar dacă nu ți oi mai da?

— Păcătuești, de nici pămîntul n'are să te poată suferi, cînd-îi da ortu' popei.

— Nu mai lungi vorba și ieai tîlpășița cit e lucrul cu cinste.

Și crișmaru dă să-l împingă de spate. Romînul se lasă pe-o lăiță și s-apucă de-un poloboc.

— Dă-ne pe-amîndoi afară...

— Du-te-odată, neagă, de pe capul meu; unde te trezești? e *casa mea* doară asta!

— Poți să-ți ieși *casa* de pe mine dacă-î a ta, ești din *crîsmă* nu mă dați urnit!..

DUPĂ PĂR...

Lucrurile din lumea asta n'aũ fost alcătuite de la început, așa cum le vedem orînduite astă-zî. Cu vremea s'aũ schimbat toate și de aceea poveștile le credem născociri ale minței omenestî și nu dăm cu gîndul că ceea ce este astă-zî a avea, odată vor ajunge basme...

Alte vremuri, alte obiceiuri...

Mai de mult ci-că femeile erau stăpînitore, iar bărbații țineaũ casa; ele duceau fiele noroadelor, puneau țara la cale, judecaũ, pe cînd bărbații păziaũ oalele acasă să nu dea în foc.

Acu, *judecătorea* dintr'un sat s'avea de bine c'un român de-acolo, da tot pe-ascuns, ca să n'audă bărbatul ei.

Dragostea lor a ținut cît a fi ținut, da de la o vreme s'a infundat, după cum toate trebuie să aibă un capăt:—bărbat-su o prinde cu ibovnicul.

Răscoală mare.

Bărbatul de tot că să dea în judecătă pe cel ce i-a necinstit casa. Da acu-î vorba: cum să se judece, cînd tocmai nevastă-sa, ceea cu pricina, era pusă să împartă dreptatea? .. Ar veni întocmai ca și cîntecu: hai la lup să ne plîngem că ne-a mîncat oile! ..

Ce să facă românul nostru, dacă așa era rînduiala pe atunci! Acasă-î era femeie, dar în sat *Judecătoare*.

S'a plîns eî. Dînsa ascultă cu liniște tînguiala, apoi lovind cu mînie în pămînt, poruncește s'a-ducă pe împricinat:

— Auzi dumne-ta răul, să se apuce de stricat casele oamenilor! ..

După ce aduce pe vinovat, îl înfățișază dinpreună cu jăluitarul:

— Adevărate-s cele grăite de potrivnic?

— Adevărate ...

Răspunse împricinatul.

— Așa? — Ia-l de cap bărbate. Tu, împricinatul, fiind că ești vinovat, sufere, *dă-te după păr*, poartă capul după mîinile lui, c'ai păcătuit ...

Romînul îl înșfacă de păr și trage în toate părțile. Da cea se *dădea după păr*, purta capul

încotro-l trăgea, așa că nu suferia mai deloc. A tras bărbatul cu pricina de chică pin' s'a lehemetuit.

Judecătoarea se-ncruntă din nou:

— Așa vor păți toți derbedei care vor umbla din muere-n muere, cătînd să facă zizanie în gospodării. Acu, tu, împricinatule, apucă de cap pe potrivnic, să știe de altă dată să-și stăpîniască femeea. Da tu, bărbate, *nu te da după păr*, că ești cel cu dreptate, înțapenește-te bine, ține-te dirz, lasă-l pe el să te tragă încotro a vrea...

Ibovnicul, unde se prinde de părul celuia și smuncește cit poate, de-î scotea vițe întregi din cap; își încurcase mîinile în cîlții bărbatului și trăgea ca de iarbă, că ist cu jalba, se ținea înfipt locului de par' că-ar fi fost răsărit din pămînt.

Și-a văzut omul dreptatea femească, a gustat bărbatu din mila de la nevastă ș'a zis și el ca cela: Să te ferească Dumnezeu de judecata muerei și de bătaea prostului.

Dar cine mai crede azi c'aũ fost odată lucrurile acestea aevea! Timpul a trecut, lumile s'aũ prefăcut și obiceiurile din vechime rămîn numai ca povești de adormit copiii.

Ehei, alte vremuri alte obiceiuri...

MAI DĂ ODATĂ

Se primbla țiganul prin tirgul lăptăriei. În lungul trotuarelor erau înșirate oalele pline cu fruct; bulgării de unt îngălbinau par' că erau gogoloși de aur. Țiganului îi lăsă gura apă, mai ales după smîntînă. Cum să facă, să nu-î cadă greu pofta? Bani n'avea, să cumpere; din cei care vindeaă nu se ncumătria cu el nimene, — era cum e mai rău în lume.

S'a gîndit la un șiretlic:

Se face a tirgului dintr'un capăt. Intreaba femeea de preț și după ce se invoia, rămînea să guste smîntîna de bună. Iși viră degetele în oala uniea, cerca la alta și nicăeri nu-și nimeria placul: ba că-î înăcrită, ba că s'a zărit, pe alta o găsia prea brinzoasă și cite cusururi toate.

O precupeață mai purtată, pricepe șmicheriea și cînd să-și vîre țiganul căngile în budăi, umple

un linguroiū cu smîntînă și i-l toarnă în numele tatălui. Cea stringe mîna albiuță ș'o trece cu li-niște în lungul feței, de-alunică smîntîna la vale, pîn'o aduce în gură.

— Mțaa... asta-î bună; — mă rog, ia mai dă odată...

LECTIE

Neamțul vroia să-nvețe romînește. Din cînd în cînd se da în vorbă cu oamenii ca să deprindă mai lesne.

Odată, după ce-ntreabă de-o mulțime de cuvinte, neamțul face către lume ca pentr'o reculegere:

— Boșer este boșer... cucoana este femee, pun...
Porc este porc, — da pe cucoana lui porc, mă rog,
cum spus că chiamă?..

VORBE DE CLACĂ

— Șri cum, n'are de-a face ibovnicul cu omu tău, — tot e mai aproape cămeșa de cît sumanul: Unul azî este, mine nu-î, pe cînd cu bărbatul trăești deobște.

Ihai!.. eū pe bărbat il laū des: din *Paști-n Paști*, din *Paști-n Paști*. Da pe ibovnic cînd dă D-zeū, rar de tot: ia din *Sim-bă-tă-n Sim-bă-tă...*

NU MÎNINC ?

Omul, ca s'o ducă bine
în lume, trebuie să aibă :
Picioare de lup,
Pîntice de popă,
Și obraz turească...

Romînul pofteste pe-un popă la masă, — da
popa flămînd lăcustă.

— Dă, prea-sfințite, de la noi puțin, da de la
Dumnezeu mai mult. Să nu vă fie cu bănat... ospă-
tăm cu ce putem și cu ce ne-a dat cel de sus...

N'așteaptă sfințiea-sa multă rugă și s'așterne
pe mîncate. Se duceau îmbucăturile nemestecate
pe gît, piereau ca pe gura lupului. C'o mină lua
din blid și cu cealaltă ducea la gură.

Romînul dacă vede, să dă mai lingă popă, îi
apropie mai mult bucatele și face rugător :

— Da minîncă părinte, Iea omenește, că este,
slava domnului...

Popa înfulica mai hulpav, îndesind cu mâna îmbucăturile.

— Poate nu vă plac bucatele, da să ne fie ăertat, ştii ca la noi: după pungă şi după pricepere, — da sfinţiea-ta nu te uita, ăea după obraz...

Popa, leapădă potcapul, se deschee la giubea şi se năpusteşte cu patemă asupra mîncărei. Clefăia şi grojdia mai grozav de cît guzganiî cel hămisiţi.

— Ci mîncă părinte cumpătat, cinsteşte-ne masa, nu vă uitaţi că n'aveţi cu ce...

Popa care nicî nu-şi putea trage sufletul din pricina molfăeliî, scos din răbdări de atîta sicială, asudat cum era, zice rominuluî:

— Da eî ce fac acu omule, nu mînc?

— Poî părinte, asta nu-î mîncare, asta-î curată porcărie...

MOARTEA

Ja la o vreme de necaz, la o boală — ferească sfintul — atunci doar' de roagă omul moartea, da tot nu cu tot dinadinsul, zice și el să-și mai astim-pere focul. Știe că nu se apropie hida, pîn' nu i-a veni ciasul. Și chiar la soroc, cu cită îndărăp-nicie nu se-nfinge în pragul morței, — n'ar trece hotarul vieței, doamne ferește...

Era o babă slabă de tot: bolia de nici nu-și mai aduce aminte de cînd. I se urise cu vieața; o hîriia și dinsa de azi pe mine; într'una ruga moartea:

— Doamne, nu mă lăsa, să mă mai pedepsesc; stringe-mă odată de pe pămînt. Am chinuit, de să ispășesc păcatele și celor din al nouălea neam!

Și moartea întîrziea.

Da baba avea un băetan, pe care-l chiema Iri-

miea, — gras de par'că-ar fi fost umflat cu țeviea, cogemitea buftac.

Băetu, auzind'o văicărîndu-se într'una, se gîndește la o năsd_răvănie. Intr'o amiază, se suie în clopotnița de la biserică și prinde un puî de bufniță. Cînd ajunge acasă, mă-sa ațipise. El s'apucă și pune dihaniea pe coardă, drept deasupra patului bolnavei și pe urmă iese.

De la o vreme, kaba se trezește. Cum face ochi, prinde-a geme și-a se văita:

— Of moarte, moarte... că mult mai întîrziî!

Cum se frămînta ea în pat, numai zărește și bizligania de pe coardă. Puiul de bufniță pleca capul așa în jos: rotia ochii lui mari, sgiindu-î ca să poată vedea la lumină. Baba, în buimăciala boalei, a crezut că-î necuratul, orî cine știe ce duh spurcat. De frică, se face ghem sub plapomă și-ncepe a striga pe fecioru-su.

Cu mare chin a putut'o liniști băetul.

— Cine-î de vină, dă, dacă și d-ta par'că îți faci de urît. Intr'una tot: moarte și iar moarte... Dacă-a văzut c'o chemî atîta, iaca o venit, aiasta-î moartea...

Baba tremura ca varga și unde se oțara și se strîmba de frică, de-ai fi crezut c'o muncește

ducă-se pe pustii. Se ridică așa în mîini, ca să vadă mai de-aproape moartea. Bufnița atunci întindea și ea capul tot mai în jos. Baba cădea ca pălită de trăsnet.

— Of, că urită-î moartea, Irimii'o.

Băetul, ca să nu-l păliască risul, iese afară. Baba, dacă vede că-î pe ducă, uită necazurile boalei și nu se-ndură să moară. Se scoală cum poate, face cite-va mătăniî, se-nchină, și apropiindu-se de moarte, îi zice cu lacrimile în ochi:

— Moarte, nu mă mai mînca pe mine, că-s o slăbătură; — mînincă pe Irimiea, că-î spinzură bărbiea...

SOCOTIALĂ...

Ți tocmește romînul pe țigan, ca să-î tae nuele. După ce-î dă tainul, îi zice să porniască la pădure, de cum s'a ivi geană de ziuă.

Da faraonul greoiu la treabă, tot timpul numai s'a întins ia așa, fără nici un spor.

Sara se-ntoarce la romîn, văitîndu-se că s'a muncit trupul rău de tot.

— Ei, da-n caltea mi-ai făcut multe nuele?

— Cit lumea, dumnea-ta să fii sănătos.

— Ai ca la două cărucene?

Țiganul rămîne gînditor:

— Poi, *cu tăete, măi cu netăete*, cred că poate or fi...

NU-ȚI MUȚA...

Romînul se duce la coasă la Ungur. Cosesc eî pînă la ameză, cînd ajunge soarele drept pîn-tece, cosașii se pun la masă. Ungurul înfulică cu o poftă de lup hămisit; Romînul gustă din masă odată, de două orî... nu merge; prinde-a strîmba din nas, să verse, nu alta. Ungurul dacă vede, face cătră Romîn:

— Munînce... e bun...

Și împlintîndu-șî mîna în zamă, scoate un cap de miță și-l întinde Romînului.

— Cap... bun cap...

Pe romîn îl pālise greața, îșî mușca mîlniele de ciudă c'a pus în plug cu Ungurul.

— Cap nu place... a!.. Ie laba... labuța e dulce.

Și lăsînd capul, începe a cotrobăi prin borș pînă dă de-un picior. Il întinde spre gura Romî-

nuluï. Zama se scurgea de-a lungul labeï, prelingindu-se într'o sfoară cleioasă, ce se întindea pe cămeşa Rominuluï.

— Munîca... pîn' disara nu daï muncare alta...

— Păï... nu-mï dă gustu... noï nu mîncăm carne de miță.

— A!.. asta nu-l muța... e mutanu, noï muța lăsamu de samunța...

FETELE VADANEI

Ț se dusăse numele ca de popă tuns. In tot cuprinsul nu se vorbia de cit de *vadana cu fetele de măritat*...

Trei fete, trei pietro. — Și doar' erau măruțe de tot, s'ajungeau acum una pe alta din înălțime... nu însă și din anii; că anii, bată-i focu, fug de nu-i mai poți ajunge. De mult își așteptau ele norocul, norocul pribeagul, da vezi că el trecea tot pe-alături — c'asa-i el — și pe la dinsele nu s'abătea nici de cum.

Fata cea mai mică era frumoasă, de cit minune mare; mijlociea slută ea, dar tot mergea; cealaltă mai stătută, urită foc, să fugi în lume și să nu dai ochi cu dinsa; te-ai fi încuscrit mai bucuros cu mama pădurei, ori cu bahahuea bălților, de cit să faci casă cu dinsa.

Avea ea vadana trei fete, da și avere...

Vine o dată în pețit un băetan mîndru ca o mladă de stejar. Mama-și înșiră cite trele fetele și-l lasă să-și aleagă după vrere.

Fetei celei micî, îi dă un plug cu boi, un ogor de pămînt și... ce-o mai vrea cel de sus; mijlociei, îi dă patru pluguri, un lan de pămînt ș'o ulcicuță de galbeni; celei stătute de tot — ce stătută? că era cit mă-sa — îi dă un tamazlic întreg de boi, lan cit o prinde-n ochi, un desag înțesat de poli și toate cite trebuie la gospodăria nouă.

Flăcăul văzînd că zestrea se tot mărește, face neastîmpărat către mamă:

— Mă rog, n'ai alta mai bătrînă?..

POTRIVIRE

Rominul era orb din naștere. Dacă Dumnezeu i-a luat vederea, l'a dăruit în schimb cu bună cunoaștere la pipăit. Iți gicea lucru, numai să-l fi atins cu degetele. Vestea iscusinței lui, ajunsăse pîn' departe.

Din botez îl chema *Vulpe*.

Venia multă lume să-î cerce priceperea și mult se minunau de rara lui ghibăcie. Niște șugubeți se pun să-l dea de rușine: Viră o vulpe într'un sac ș'o duc la orb să giciască ce-î. Cea pipăe sarcina în lung, sucește sacu, îl învirtește, cumpănește greutatea,—degeaba. Nu se dumeria anume ce-î: cîine, miță, orî altă dihanie. La urmă, văzind că nu dă de rostul tainei, prinde a se scărpinga în cap ș'a se căina:

— Ei, *Vulpe*,... *Vulpe*...

Ai umblat, cit-a' umblat.

Dar acu drept *te-ansfundat*...

Ceea nu se dumeresc că el își plînge păcatele și zic minunați:

— Mare iscusință, a gicit ș'acum!...

MESIEA

Fata era fără păreche de mîndră, pica de frumoasa, coz nu alta. Avea numai un cusur: era jîdancă. Băetanul, nici el de lepădat, da unde era chip să se apropie de codană, că nu-l suferia nici cum. Şi doar, numai un păcat avea şi dinsul: era gol.

Flăcăul se gîndeşte cum ar face să-ncurce mintea fetei, ca să poată sări pîrlazul legei.

Era în timpul verei. Fata dormia afară pe prispă. Băetanul pune atunci la cale o dracovenie: Se nvăleşte într'o prostire, îşi dă faţa cu cridă, de umere îşi prinde două aripe de gîscă şi ţinînd în mină o smincică de salcie, trece pe la un miezul-nopţei gardul la jidăncuţă :

— Rifică . . . Rifică . . .

— Vuus?

Cum luna bătea pe băetan din spate, îl îmbrăca într'o lumină orbitoare.

— Rifică... din tine se va naște Mesiea...
Zice și îngerul prevestitor pierde.

Nu mai știea pe ce lume-î, de bucuria gândului că din ea se va naște mîntuitorul neamului pribeag. N'o mai putut'o fura somnul în noaptea aceea. A doua zi chiamă pe rabin din tîrg, adună pe toți habotnicii de prin împrejurime ca să le spue vestea. Cu toții s'aũ închinat ei, ca la o aleasă a cerului. Unii s'aũ indoit de adevărul spuselor ș'aũ zis că poate să i se fi părut: multe i se năzare buimacului...

Pentru mai bună încredințare, s'a hotărît că a doua noapte să vegheze bătrînii ca să vadă și ei îngerul.

Nici n'o apucat să cînte cucoșii întăi și vestitorul s'arată măreț și mlădios. Călca trufaș, strălucind în lumina lunii.

Aũ rămas toate bune, dar acu venia vorba: cu cine să facă pe Mesiea?

S'aũ înțales, că a treia noapte, să întrebe fata de inger.

De închis ochii, nici vorbă; bolborosia numai rugăciunii, gîndindu-se la Cel de sus.

S'arată trimisul:

— Rifică, din tine se va naște Mesiea...

— Da cu cine trebuie să-l fac?

— Cu băetanul de-alături.

— *Veî smir!*— c'un goî?

— Aşa-î vrerea tatăluî.

Şi îngerul pierè pripit.

Frămîntare mare între aleşii lui D-zeu. Nu putea eî da cu gîndul ca Mesiea lor, omul atît de dorit, aşa de rugat, să ieasă dintr'o nelegiuire.

— Solomon deaşişderea s'a născut dintr'o por-nire cu păcat ş'a fost mare...

Gîndul acesta i-au împăcat pe toî.

Cu pompă şi cu daruri bogate, s'aû dus bătrînii credincioşii la flăcăul de-alături, să-l înştiinţeze că Dumnezeu l'o ales de tată lui Mesiea.

Că-î cir, că-î mîr— da la urmă, după multă rugare, a primit...

* * *

Se închee cele nouă luni:

Rabinii din toată lumea, alergă să fie faţă cînd s'a naşte barbatul mult aşteptat. Se făceau rugăciuni prin toate sinagoge. Gemeau împrejurimele de veniţi, că mersăse vestea pin' peste nouă mări. Cu toî, credincioşii bunî, doritorii de omul sfînt, omul ales care-l va strînge din

pribejie numai c'un semn din deget. Vor reclădi vechea faimă, vor relumina trecuta strălucire. Moașele cele mai cu nume, alergase să-și dea prinosu lor de pricepere. Afară lumea se ruga...

Era înțelegerea că, rabinul cel mai mare, să priviască întâi copilul ș'apoi să-l vadă pe rînd toată săminția neamului bine-cuvîntat.

Poporul făcea închinăciuni fără contenire.

Inflorită la față, moașa-moașelor s'arată în prag și bate din palme voioasă :

— Gata...

Noroiul dă busna. Rabinul cel mai mare își face loc și intră în casă.

Cu toții tresar de bucurie.

Dar rabinul se-ntoarce galbăn și cu privirea rătăcită; a putut să dea numai un gemăt de desnădejde ș'a căzut sdrobit la pămînt: văzuse amăgirea. Poporul îngrozit năvălește-n casă. Acolo poznă mare: *Mesiea cel dorit ieșise fală.*

FIRITISIREA ȚIGANULUI

Era pe timpul culesului viilor: an slotos, se rupeau butuci de-atîta roadă, ședeau strugurii de par'că-i butuse D-zeu cu lopata. Românul, știi ca Românul: chefliu și cu voe bună. Nu-i prea merg lui treburile ca la lume, dar ai vedea petrecanie!

Unu, face-o masă de bucuria belșugului; cheamă el cimotiile, cunoscuții mai de pe-aproape și la urmă înbie și pe-un țigan — om de-ai casei.

— După ce minincă lumea de se mulțumește, vine rîndu firitisirilor: Inchină unul paharu, ridică altul și spune flește-care ce-l ajunge capul. Cu toții doriau gazdei recoltă multă și cite de pe lume. Vine și rîndu țiganului. Ista, Iea paharul cu evlavie și ca să-i întreacă pe toți în urări, începe:

— Apoi să dea D-zeu să faci:

De toată viața:

cofița;

De pe tot cotoru:

ciubăru;

Dintr'o sută de pogoane: *un car de poloboace...*

CU TRECERE...

Era într'un revărsat de ziuă. Da ceață, că nu se putea cunoaște om cu om.

Un popă rătăcește drumul și dacă vede că s'a-ncurcat, tae și el' deadreptul printr'un lan de griu. O prubuluit el așa, c'ar ieși mai răpede la luminiș. Feciorii bo-rești văd de departe pe cine-va că le calcă sămănătura, da n'aū putut deosibi bine anume cine-î.

Strigă ei la popă, da ista se face *n'aude*, și-și caută de mers. Unul din paznici dă să-l ajungă; celălalt chiue din urmă:

— Prinde-l, măi, și-l adă cobză la vale.

Feciorul agunje pe pravoslavnic din urmă, sa-propie bine, îi implintă mina-n ceafă, se uită la dînsul, și după ce-l vede, îi dă drumul, stupind într'o parte.

— Cine-l, mă?

— Ei!.. Lasă-l la dracu firtate, că-î popă...

HOTĂRIRE NESOCOTITĂ

Era bolnavă de facere; chinuia sârmana de-o bună bucată de vreme, sbătindu-se în gura morței. Supărare în casă, cheltuială, alergătură! Dinsa mai multă pe cea lume, genea numai din cind în cind.

Barbatul, abătut — că o iubia tare mult — sta zi și noapte la căpătâiul ei, bocindu-se de nenorocirea ce-î căzuse pe cap.

A chemat popa, cetitu-i-a moliftele, i-a făcut aghiasmă, dar în zadar.

Odată, scos din fire de scîrbă, ca nebun, se aruncă în genunchi lingă patul bolnavei și prinzindu-și și tîmplele în palme plinge înfundat, rugîndu-se cerului să se milostiviască și să nu-și întoarcă cu totul fața de la el:

— Doamne!.. abate răul de la ușa mea... Poate ț'am greșit! — iartă-mă; nu-s vrednic să ridic

macar ochii în spre tine. Eu sunt de vină, dar îți făgăduesc de-acum să trăesc curat, departe de trupul ei, pentru a înlătura o altă nenorocire...

Femea de și pe moarte, îl aude și dă să-l împedice:

— Nu te jura bărbate, nu te jura, că de îndreptat m'oiu îndrepta eă și mi-i că nu ne-om putea ținea de cuvîntul...

RĂZEȘII

La un petic de moșie
Un sac de hirtie...

Rid ei Romîniî de toată jivina de pe pămînt și picilesc în dreapta și-n stînga de n'a rămas nici dracu netras pe sfoară, da nici în de ei nu se cruță, cînd să-ncruntă clăcașu și cu răzeșu, apoî să te dai de-oparte și să-î privești.

Răzeșuluî i-a mers numele că-î cîrciobaș și sgîrcit ș'apoî de-aici, dă doamne bine: — Ba că bate brînza în ulcior și-ntinge cu mămăligă pe de lăturî, numai ca s'o amăgiască să lunece pe git; la o zi mai mare, de să-ndură cu mare ce, să scoată brînză cu vîrful fusuluî, ca să nu iewa mult la o îmbucătură; — nu-î vorba, ci-că ș'atunci i se pare că face risipă și schimbă acu în locul

fusului. Și de-acolo a ieșit vorba: *zgîrie-brînză*, — cînd se pomenește de-un om zgîrcit.

C'un ou și c'un colț de pîine, se duce la judecată la Iași, vine înapoi și aduce cu el fărmațurile de dă la găini. La el udătura-î fudulie, pita este ce este.

Acu, o corjancă — c'așa le mai zic răzășițelor — ci-că se-ntorcea de la cîmp, așa mai pe-nserate.

În drum, avea să treacă printr'o miriște. Ca să nu-și spargă papucii prin țepi, se desculță. Vai de dinsa, cum mergea cu picioarele goale prin teșituri. Se zgîriease de-și făcuse picioarele una de singe.

Taman cînd să iese la cîmp curat, o țepușă îi trece prin talpa piciorului. Schiopătînd, văică-rîndu-se, iese din miriște la lumînș. După ce-și scoase ghimpele din picior, se uită lung la el și zice cu mirare:

— Mțțț... văzut'al poznă!.. de eram încălțată, îmi spărgeam bunătate de papuci, noi-nouți!..

* * *

Tot răzeșu, ci-că s'a luat cu barda după o cioară ce-l furase o perjă din livadă; — o alungă el perjeru zi de vară toată, pîn' o ajuns la Prut. Apa

mare de tot, nu era chip de trecut. De ciudă svirle cu barda după dinsa, da n'o nimerește. Stă el cu ochii duși pe urma ei, pîn' o prăpădește din vedere; — după ce-și Iea nădejdea de la perjă, face de colo necăjit:

— Să fie de sufletul lui tătă-miu...

VORBE DE CLACĂ

— Țin la *trufandale* ca și la zile. Caut verdețurile să fie tot mai *fragede*. Mi se scurg ochii după *tinerele*. Mă rog, mă dau în vînt după *prospătură*. Cînd e vorba însă de vin... poate să fie și mai *vechișor*, nu mă dau în lături...

— Drept vorba ceea : satul arde și prostul pornește-n pețit. Așa și tu, bre Ioane : dator vîndut, gol pistol și te primbli cu căciula de-a cățaia : ca Vodă prin lobodă, — halal!..

— Plîngă cei ce m'o-nprumutat, știu că n'am să le duc eu grija...

INDOIALĂ

Se întâlnește un filosof c'un călugăr.

Din una-n alta, vine vorba și de Dumnezeu. Filosofu, prinde-a îndruga verzi și uscate, vrute și nevrute, ca să aducă pe călugăr la cunoștință că, Dumnezeu n'a fost de cînd-îi lumea și pămîntul, la stîrnit așa omul, ca și alte bazaconi...

S'aû sbătut ei mult amîndoi.

Tare la cuvînt era călugărul, nu-î vorba, d'apoi și nihilistu dracului era blăstămat de tot, cînd de cînd să răstoarne pe blagoslovit; îl învirtia cu graiul așa ca pe-o păpușă, mai-mai să-l aducă la crezare. Călugărul, ca să nu se dee cu totul în stricăciune, dacă se vede bătut, zice:

— Știi ce dom'le? — dacă-o fi pe-a dumitale, atita pagubă: după moarte, m'oi prăpădi și eu, după cum se prăpădesc toate; dar dacă-o fi cum zic eu, tare mă tem că pe ceea lume, unde-oi sta eu, n'ai să stai dumneata...

RĂSGÎNDIRE

Cînd-ii dai, îi fată vaca;
Cînd-ii ceri îi moare vițelul...

Sgîrcitul, cînd a făcut clacă ș'a văzut atita lăcustă de oameni împinzîndu-î lanu și mîntuindu-î treaba cît ai bate din palme, a zis bucuros:

— Eheî, săracele mîini multe, tare-s bune!..

Da cînd s'a făcut sară și-a întins masă clăcănilor, sta posomorît și se uita chiorîș cum piere udătura, de par'că s'ar fi dus pe gura lupului, ș'atunci s'a întors cu ciudă:

— Dă dracului că nu-s de soiū gurile multe...

PRINSOARE

Amîndoi aveaŭ meșteșug: țiganul era ferar și romînul știa croitoria. Se prind ei tovarășii la cîștig și pornesc prin sate după lucru. Că-și ziceaŭ dînșii: azi lucrează unu, mîne mai dă norocul și pe la celalalt și lucrurile se-mprumută.

Umblă o săptămîna, închee și pe-a doua, da nu le mergea de loc, nu ieșea ca din piatră, trăiaŭ mai mult din căpătat. Îi mai minase păcatul și prin niște părți sărăcăcioase, de nici de pomană nu le mai da nimeni.

— Noi de-am avea pentru gurile noastre, că suntem săraci de tot; a mai bătut astă-vară grindina și ceea rouă de pîine ce-o mai aveam, așa că numai ne uităm și noi în sus.

De două zile nu luase nimic în gură, li se lipise măruntaele de coaste de-amînca.

Intr'un amurg, ajung tovarășii noștri la marginea unui sat. Cînd să treacă poarta țarnei, zăresc în niște tufe de bojî, o scroafă ce da lapte purceilor.

— Aoleu... am prins norocu de coadă. Pune mîna, romînico, pe-un godac, că eu deschid foile.

Cela se răpede, prinde picioarele de dinapoî, un tăvălucel de ceia cu francu-n nas și-î dă drumu în foile țiganului.

Trec de ceea parte a satului, ca să se înstrăineze mai mult de scroafă și poposesc la o căsuță unde-a văzut ei lumină.

— Ia niște drumetî; din tot meșteșugul nostru, ne-am ales c'un purcel: dacă nu vi-î cu stingherială, lăsați-ne să-l frigem aici...

— Cum nu; oamenii buni se-mpacă, știu că n'aveți s'ațîțați focu în capul meu.

Face romînu ciocotit, și opărește purcelu, ca să-l îee de păr.

— Nu-l mai jumuli atita, măi creștine, că rămîne numai oleacă: n'ai ce vedea în ochi. Să frige el ș'așa cu păr.

După ce-l cenăltuește cela gospodărește, îl fringe de șale, îl întinde într'o tavă și-l dă în cuptor.

Li lăsa gura apă, cînd a prins purcelul a sfîrîi.

Țiganu tot cel mai șiret, se gindește cum ar putea-o face să-î rămîie numai lui purcelul:

— Cu mîncarea asta, ia numai avem să ne zămorim amîndoi. Dacă-ar fi pentru unu, mai calea-valea, dar așa, numai foame stricată. Știi ce-am chitit eū?

— Știu, dacă mi-î spune...

— Să ne culcăm amîndoi și să visăm. A cui o fi visul mai mîndru, acela să aibă parte de friptură.

— Rămîie cum zici tu, atunci.

Cit de foame, cit de ostentală, da țiganul adoarme dus. Romînu așteaptă de să mai prăjește purcelu oleacă și-l trage prin măsele. Cînd a văzut că țiganul are de gînd să se treziască, prinde și el a se face că sforăe, ca toți adormiții.

— Romînico, eî romînico...

— Aaaa...

Și cască și să-întinde — ca după somn.

— Scoală c'am visată.

— Ce-ai visat?

— Părea, adecă ce părea, că chiar se făcea: o scară numai de aur. C'un capăt se sprijînia în ușa bordeiului meu și cu celălalt în tortile cerului.

— Auzi tu minunăție?! mttț...

— Ş'a venit ingerul cel mai mare, Gavrilă, şi-a zis că mă poşteşte Dumnezeu la masă. Eū nu zic ba, dacă mă poşteşte de ce să nu-î fac hatiru. Şi mă suī pe scară în sus, m'aburc de torti şi daū în podu cerului. Cînd colo, ce să-mī vadă ochiī: o masă, ce masă, praznic împărătesc! În capăt sta Dumnezeu şi cu Dumnezăoica; ş'apoi în şir, toţi sfinţii. Pe mine m'a pus între Milostiv şi'ntre piranda lui. Cum am mai mîncat, măī romînico!.. Da tu ce ai visat?

— Eū tot cel urgisit: Să făcuse par'că scara ceea de care spuī şi tu.

— Ai, şi?..

— Mă suī în ceriū, da cînd să mă pun şi eū la masă, numai erau locuri.

— Cu mare ce-am încăput şi eū, n'ai văzut ce furnicar?..

— Cum nu, mă mir cum nu te-a înăduşit, şadeai ca în cutie, te-am zărit eū... Dumnezeu mă lea de-o parte şi zice să mă-ntorc pe pămînt şi să minînc şi eū măcar purcelu. Ce era să fac, m'am mulţumit şi cu atita, bodăproste...

— Şi l'ai mîncat tot?

— De-ar fi mai fost încă unul!..

VORBE DE CLACĂ

Dă-ți trupul la treabă măi Icanе, nu umbla așa frunza frăsinelului, cîtu-î ziulica de mare; dă din mîini, dacă vrei să-ți dee și D-zeu. Că dă, de mîncat îi găsi tu acolo un codru de pîine la un creștin, — că nu moare nimeni de foame, — da are să te strîngă perceptorul cu ușa ș'ai să strigi: ieșiți morți, să intru eu. Ia gîndește-te oleacă: cu ce-ai să-ți plătești dările?..

— C'un chiuit la deal și altu la vale.

— Rîde lumea, creștinule...

— Ce-am avut și ce-am pierdut!... azi aici, mîine în Focșani...

— Măi, are să te bată la darabană!..

— Da, vorbă să fie!.. Ce să-mi iee? — roatele de saniea care n'o am, orî năravul?..

PICALĂ ȘI TINDALĂ

Tindală duce vițica la tirg. Cum s'a nimerit, în iarmarocul vitelor era și Picală :

— Bun ajuns cumătre.

— Bine te-am găsit.

— De vinzare țapul?

— Ce țap, măi ciacîrule, ȳea sama ce grăești, nu-mî huli marfa.

— N'o lua și tu în nume de rău, măi iartă, că nu-î văzusem țitele.

— Poî, deschide ochii.

— Ei, da ce-ai cere tu pe căprița asta?

— Da nu vezi că-î vițică, ce tot trăncănești de pe dealuri?

— Ești fermecat, orî nu te-ai hodinit bine astă noapte?

— Da ce?

— Apoî nu vezi, măi, că-î capră?

— Fă-ți cruce și zi: doamne ferește, că nu ți-i bine...

— Iea sama la vită și zi dacă nu ești stricat, orî sărit.

— Nevasta mi-a dat să vînd vițica, nu' capra.

— Treaba ei ce ți-a dat, dar tu ai adus capra.

— Măi, mare minune!..

— Uite și tu: Are patru picioare?

— Le are.

— Are coadă?

— Cum nu.

— Minîncă fin?

— Măi încape vorbă?

— Se gîdilă sub coadă?

— Se gîdilă.

— Apoi ce măi stai la gînduri? Intreabă și de lume, dacă nu te dumerești singur.

Tocmai trecea pe-acolo Pepelea; Picală-i face din ochi de departe:

— Ei, da ce-atita sfat în jurul unui cuiabar de rie?

— Și tu măi frate cu ponosul?

— Ești la vre-o pădure, bre Tindală, de-ai prins a crește Iezî de vînzare?

— Măi, uitați-va bine, că-i vițică...

— Poate-a stat în ocol cu vacile, da noi vedem că-î capră...

Ceia prind a-l lua tot în răspăr.

— După cit judec eū, se vede lucrul c'am adus rîioasa, în locul vițicăi.

— Acu mai vii de-acasă...

— Atunci, măi cumătre Picală, îți vînd vițica drept capră.

S'aū ajuns ușor din preț.

Cînd acasă, femeea lui Tindală de cit să tur-beze:

— Bată-te-ar Dumnezeū, tănăule, că răū te-o mai amăgit Picală. Du-te mangositule și adă vițica, că alt-fel n'ai să ai zi bună cu mine.

Ba că-î sucită, ba că-î învîrtită...

— Te trag pe sfoară și copii. Pretutindenți-a mers buhul de prost. Ai să prinzi la minte, tontule, cînd a prinde părul rădăcină-n palmă.

— Las' nevastă, c'am să daū eū cu crucea peste dinsul, și-aduc eū juncuța, nu purta grijă.

Picală vede de departe pe Tindală și pricepe rostul venirei lui. Da el avea un epure crescut de mititel în casă. S'apucă în grabă și-î leagă la bot un ibricel și-n ibric pune ciți-va gologani. Cînd

intră Tindală, găsește pe Picală mustrulundu-și sălbătăciunea :

— Așa, brava epuraș; apușoară mi-ai adus, surcelile le-ai strins de la trunchiū, halal; acu, ia suflă aici în tinicheluța asta oleacă de părăluțe, știi așa ca de-un chefușor...

Și el prinde-a stringe de nas pe epure ș'a scutura pitaciū, ca să sune. Tindală rămăsese prostit lingă ușă.

— Bun, să trăești... Ei, d'apoī nu te zărisem măi dragă cumătre, ce măi veste?

Cela, abea o putut îngăima, de minunat, cică-lelile nevستی-sa :

— Eū n'aș mal bārāni atita, d'apoī dacā ea mă scoate din casā, nu alta...

— Acu să lāsām tocmiala noastră, c'aceea-l un fleac; dar ui'te ce gind am pus: Tu-mī ești drag și-ncă și-o leacă de rubedenie, — vrad, măi, să te căpătuesc: Iea cu tine comoara asta a mea și ține-o un răstimp, pln' te-l imbogăți, pe urmă mi-l da-o tu...

Zis și făcut.

— Da cind a fi să-l trimiți unde-va, dā-l ș'o vārguță dinapoi, ca să umble mal iutișor.

Tindală ducea epurele-n sin, rızind singur de

isprava lui neașteptată. Cind să intre pe ușă, nu dă răgaz nevestei să vorbească și-o iea înainte:

— Epuraș, asta-l stăpina ta, s'o cinstești! Acu, deocamdată, du-te lutișor și adă-I puțină apă rece.

Cind să-I dee drumul. Ii mai croește ș'o vargă din urmă. Epurele-și iea talpășița și la zare.

Nevasta iar la bărbat:

— Uci-gă-te-ar toaca netotule, că multă minte-ți mai trebuie. Ușor te mai pune la mină Picală, gâgăuț ce ești! Inapol ticălosule și adă-mi vițica, că alt-feliu te opăresc.

Se-ntoarce Tindală cam rușinat.

Picală l'a zarit iar de departe:

-- Cu muerea celuia, nu-l chip de pus in plug, trebuie să-l fac felul.

Iute și degrabă face planul:

Iea un ține cruduț și-l leagă împrejurul gîtuțului nevestei-si. Cind să intre Tindală, prinde a se răsti către dînsa:

— Da ce mult am să rabd eu? Crezi tu că n'are fi-care lucru capatul lui? Na...

Pune mina pe ea și birța birța la gîtul femeii: Tăgăla slegăie din cățel de-aproape păreții. Ia urcă dă-o pîna și pînga ei mult. După un

timp își iea trișca de pe coardă și se apropie lângă trupul nevastă-sa care zăcea în sînge:

— Să te inviū de-acu, că mi-a trecut mîinea, Cine te împingea și pe tine să mi te puî de împotrivă? Cumințește-te odată, dacă ți-î să scapi de osîndă.

Tindală incremenise în prag.

Picală prinde-a zice de jale. Cu cît se întăria cîntecul, cu atîta nevastă-sa, care zăcea în sînge, începe a se mișca. La urmă se ridica într'o mîină și oftînd din adînc, deschide ochii buimacă:

— Greū am dormit...

Greul era să fie o veșnicie, dacă nu cîntam din trișcă ca să te trezesc.

— Mare minune!..

Face Tindală de la ușă.

— Aha... cumătru,—da ce vînt?

— Cu vițica ceea, imî scoate femeea perî albî.

— Măi, n'atî trișca și du-te de-î dă oleacă de-nvătătură, ca să-ți mai ridici năduful de pe suflet.

— Mult bine mi-ai face!

— Că tot bine fac eū în lume...

Cînd a dat ochi cu nevasta, amandea la gitul ei și-î tae beregata. A cîntat el pe urmă din trișcă și de jale și de bucurie, da de-nvieat pace.

Se-ntoarce la Picală. Cea dacă-l vede, zice în gînd : „Las' că te-oî potcovi eū!...“ Şi unde prinde a se boci ş'a se căina : „Păcatele mele, că la grea belea am picat. Impărăție imî trebuie acum la bătrîneță? Of!.. friptă mi-î inima de necaz! Unde mai am eū atragere pentru mărire!.. Grea pacoste a fost să mai cadă asupra capului meu!.. Ei, de-aş găsi eū unul să meargă la scaun să se facă împărat în locul meu, cu mare mulțumire l'aş trimite!..“

Da Tindală tușește la ușa.

— Ha?..

Şi Picală se-ntoarce iute:

— Tot cumătru... Dar ce-mî poți fi tu de folos, că te știu greoiu și nedoritor de strălucire...

— Ori cum, da un bine la vreme de nevoie tot fac...

— Sfînt să-ți fie numele împărate...

— Blagoslovenie robilor...

— Iaca viri-te ici în țahalul ista, că eū te voiū duce la stăpînire...

— N'are să-ți fie degeaba.

Infundă pe cumătru-su la strimtoare și se duce del dă într'un ghiol.

Ş'aşa o scăpat lumea de-un bleg, iar Picală a pus mîna pe sămîntă de vită...

VORBE DE CLACĂ

— Măi țigane, de ce ești negru?

— Pentru c'asa a fost tata...

— Poi maică-ta-î balae!

— Ce folos de cuiabar moldovean, dacă sămă-nătura-î de modoran...

— Ei, da tu rămii de tot țigan?

— Numai cînd lipsește tata de-acasă, atunci îi țin eū locul.

— Dă cum Ț'am spus, nu te scumpi pentr'un franc; inplinește hirtiuța ș'a dumitale să fie junca. Nu de alta, da *peste-un an*... nici n'am să te-aud cu prețul ista...

— Măi paradeule, toți sunteți țigani ceî de-acasă?

— Numai tata și cu mama nu-s romîni, da-ni-colo... toți-s țigani.

OMUL ȘI LEUL

I

Era sărbătorire mare la curtea leului. Supușii falnicului împărat, își părăsise as unzătorile răcorite ale codrului și venise în cirduri, s'aducă prinos de ascultare stăpinului fără samăn.

Vizunia își deschidea intrarea în coasta unei poene încăpătoare. — Limpezișul se pestrițase de înghesuirea fiarelor spășite.

Invăluindu-și coama bogată în mersul seǔ mîndru, leul — înconjurat de sfetnicii lui — își făcea loc printre jigăni, rinjînd mulțumitor. Semețul împărat își purta privirea lui aprinsă peste apa înflorată a supușilor, îmlădiindu-și plinul trupului și desmerdindu-și șalele cu smocul aurit al cozei lui aduse pe spate.

La mijlocul poenei s'oprește și sprijinindu-se

în labele de dinainte, rotește ochii îngîmfat, mornăind vorbă către sfetnică :

— Cine dintre vietățile pămîntului, m'ar putea întrece pe mine din putere !..

Mustețile îi tremuraă de rînjirea lui biruitoare.

Ursul și Mistrețul slugarnici pleacă capul în pămînt, și îngîină cu lingușire :

— Nu e vietate pe pămînt, mai temută de cit tine, stăpîne.

Lupul însă măi umblat, s'apropie și zice jicnitor :

— Eă cunosc un dobitoc măi tare, luminate...

— Care?

Face leul îndirjit.

— Omul...

— Să se arăte la iveală.

Urlă turbatul împărat, arătîndu-și colții și resfirînd cîrligele ghiarelor lui agere.

— Nu-î aici.

— Și de ce nu se găsește printre sărbătoritorii mei?

— Pentru că se ține măi de ispravă de cit slăvirea ta.

Rănit în suflet, leul a gemut amar, întorcîndu-se cu rugare către lup :

— Adă-mi și mie un om aici în codru, vreau să-l văd, vreau să mă încerc din putere cu el.

— Te voi asculta, mărite.

Leul își împrăștie supușii, oprind lângă dînsul pe cei doi sfetnici plecați.

* * *

Intilnește lupul pe om și-i spune de cele petrecute la curtea leului. — Omul se prinde că va merge la împăratul fiarelor, ca să se măsoare cu el, dar cere răgaz de pregătire.

— Ți-i în voe să faci ce vrei.

Atunci el ampie o desagă cu bocne ș'o pune pe după gîtul lupului, ca să i-o ducă pînă în codru. Amestecă o mină de nucii, cu noduri de prund și le pune în sin. Iea apoi un topor, un cuțit, o bucată de cîrnaț ș'un capăt de curmeiș, îndemnîndu-și tovarășul la drum.

Cînd să treacă peste-o punte ce li era în cale, omul apucă pe lup de coadă și-l rostogolește în valuri. Afundat de greutatea desagilor, jîganie s'a prăpădit în înghițirea apei lacome.

Omul pătrunde singur în răcoarea pădurei îndreptîndu-se în spre vizunia împăratului sălbătăciunilor.

Cînd l'a văzut leul, a rămas uimit:

— Cine ești tu necunoscută?

— Omul.

În vremea asta viră mîna în sin cu nepăsare și luînd o nucă o strică între dinții neluător în samă. — Leul îl cîntărea din ochi, făcînd rotocoale în juru lui.

— Și ce minînci tu?

— Nucii...

— Dă-mi și mie.

Omul îi svirle o sburătură de prund. Leul o lea în gură și strîngînd'o între fălcî cu scrișnire, abea o poate sfarma.

— Grea ți-î hrana, omule.

— Ba zi mai bine că ești tu slab în masele; pentru mine nucile sîs floare la ureche, uî'te cum plesnesc de lesne.

Prin leu a trecut un fior de îngrozire. Sfetnicii uimiți schimbaū fețe. — Omul strica la nucii într'una aruncînd leului nodurii de prund.

— Nu-î vorbă, minînc și bucate mai molcuțe, ca să-mi întăresc gura.

Și atunci omul mușcă din cîrnaț.

— Lasă-mi și mie de-o gustare!

Leul s'a lins pe bot de bunătatea mîncărei.

— Dacă te hrănești mult din felul acesta de

bucate, ți se întăresc fălcile de poți sfarma și pietre.

— Și din ce faci tu minunăția asta ?

— Din cela de colo.

Și omul arată tainuitor în spre Mistreț.

— Hai să-l facem atunci tot mîncare.

— Nu ne lasă ursul.

— Ei, cînd poruncesc eu...

— Na curmeiul și mai bine leagă-l.

Împăratul ferecă sfetnicul sănătos și s'aruncă asupra Mistrețului de-l întinde la pămînt. Omul după ce înjunghe porcul, cere un copac de foc. — Cela îi arată un stejar abătut de vijălie.

— Stăpîn al fiarelor, dacă te ții puternic, desfă-mi cu ghiarele tale trunchiul acesta slăbănog.

Leul se invîrtește, sgîrie coaja cu căngile, dar nu era chip nici să-l aschieze.

Omul îl dă în lături cu milă:

— Neputincios ce ești, lasă-mă pe mine să-l dihoc cu unghiea mea.

Opintind toporul de cîte-va ori, face o crăpătură largă în stejar. Pe cînd ascuțișul era pătruns în lemn, omul zice leului.

— Vira laba ta în brasa trunchiului și trage în lături, ca să desfacem copacul mai răpede.

Cind ș'a afundat talpa în crăpătură, omul scoate pana toporului și brasa strângându-se îmbucă laba.

— Săriți sfetnicilor c'am dat în capcană.

Ursul mornăea în legăturile lui, iar Mistrețul zăcea în singe.

— Pe sfetnici ți i-ai mintuit singur.

— Unde-î Lupul?

— Pe-acela l'am înecat eă.

— A păcătosul de mine, cum m'am lasat vîndut!..

Omul se pune pe trunchi și netezindu-și toporul face cu răutate:

— Ce zici, tot tu ești cel mai puternic dintre viețuitoare?

— Oîu fi eă mai tare între fiarele codrului, dar stăpînul pămîntului ești tu omule, căci iscusința e cea mai de neîngenunchiat voinicie...

II

Pe-atuncî buna înțelegere și obșteasca împăcare domnia în lume. Ura și zavistia nu se răspîndise încă printre însuflețite. Era numai dragoste și orînduială în toate:

După ce-a scapat omul pe leu de la strimtoare, aă luat'o amîndoi așa prin pădure.

— N'ai să-mi porți pică de ceea ce ți-am făcut.

— Voinicii să luptă, dar nu se pizmuesc.

Omul înmărmurit de mândria fiarei s'oprește și graește cu inflăcărare:

— Măreață făptură mai ești tu, leule: ai coama mai bogată de cit a celui mai ales harmasar; trupul ți-i sprinten ca al unei fete mari; picioarele ți-s sănătoase de să calci o lume; ai gura tare, de sfarmă cremenea—*pacat numai că ți-i botul ca de miță...*

Amar l'a jicnit pe leu vorbele din urmă. Mihnit pînă-n suflet, zice:

— Otrăvită armă e limba omului. Nicî arsura flacărei și nicî ascuțișul cuțitului, nu rănesc, nu dor ma îmult, de cit buba făcută de-o vorbă rea. Ah greu m'ai lovit! — Ridică toporul și implintă-l în ceafa mea, da isbește tare, coala îndesat, te rog...

— Da un' se pomenește, crezi c'aș face eu un așa pacat?

— Fac eu altul mai mare dacă nu m'ascuți — dă, că alt-feliu te rup...

Infricoșat, omul, îngroapă toporul în grumazul leului.

— Du-te—zice el singerînd — da la anul pe vre-

mea aceasta să te întâlnească iar aici, că alt-feliu
vinzolesc lumea val-virtej pînă te găsesc, ș'atunci
vai de zilele tale.

S'aũ despărțit triști cei doi împărați.

* * *

Cind s'a împlinit vadeaua se întâlnește omul cu
leul, după cum le fusese înțelegerea.

— Bine-ai venit stăpine.

Bine te-am găsit împărat al fiarelor.

— Pune mîna după cap, de vezi rana.

Bijbie omul, dar nu găsește de cît o scrijilitură,
de care se luase sganca.

— Ai dat peste ce-va?

— Nu simt de cît o urmă ușoară, aproape ștearsă.

— Nu se mai cunoaște buba?

— De loc.

— Vezi, rana de topor a trecut, dar buba
din sufletul meu tot mă sapă, nu vrea să se
inchidă. Vorbele tale otrăvite lărgesc rana, și
durerea lor nu se tămăduie. De azi înainte rupem
prieteșugul. Nu te sfășii, pentru c'ar fi mișelnic,
dar pace între noi nu va mai fi. Dușmănie și
ură îți va purta tot supusul meu, toată suflarea

codrului. — Ş'acu la despărţire, ascultă un sfat:
Infrinează-ţi limba, căci veninul vorbelor răută-
cioase e muşcătură de viperă...

De-atunci buna înţelegere şi obşteasca împăcare
aū pĕrit dintre om şi celelalte dobitoace din lume.

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Mă dreg	1
Măcar popă	5
Eva	6
Vorbe de clacă	10
Vorbe cu tile	11
Vorbe de clacă	15
Șirătenia țigănească	16
Buba	18
Isprăvile lui Picală	19
Vorbe de clacă	41
Grijă	42
Istețime	43
Socoteală bună	45
Nestatornicie	49
Inzestrarea neamurilor	52
Arhanghelul Gabriel	55
Intre grade	59
Păreche	61
Hatir pentru hatir	63
Cărăbuș	66
La teapă	69
Sămînță de vorbă	71
După împrejurare	73
Impăcare	75
Vorbe de clacă	78
Cînd la dică, atunci nimică	79
Patima cea mai urită	81
Cum era vremea ?	84

	<u>Pag.</u>
Canonul călugărului	85
La teorie	91
Grebla	92
Intre două focuri	96
Țiganul și vodă	98
Sămînță de vorbă	99
O tragero pe sfoară	100
Negrijă	103
Fără noroc	105
Tanda și cu Manda	107
Inrudire	110
De la chef	111
Credincioși	114
Momeală	116
Indărăpnicie	119
După păr	121
Mai dă odată	124
Lecție	126
Vorbe de clacă	126
Nu mininc	127
Moarte	129
Socoteală	132
Nu-l muța	133
Fetele vādanei	135
Potrivire	137
Mesia	138
Firitisirea țiganului	142
Cu trecere	143
Hotarire nesocotită	144
Răzeșii	146
Vorbe de clacă	149
Indoială	150
Răsgîndire	151
Prinsoare	152
Vorbe de claca	156
Picală și Tindala	157
Vorbe de clacă	164
Omul și leul	165

